

ՄԱՐԱՆ

ԻՐ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 18 (1367) ՀԱՐԱԹ, ՄԱՅԻՍ 24, 2008
VOLUME 28, NO. 18 (1367) SATURDAY, MAY 24, 2008

Պաշտօնաթերթ՝
**Ա. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեա
Արեւմտեան Ամերիկայի**

MASSIS Weekly
1060 N. Allen Ave. Suite 101
Pasadena, California 91104

ՄԵՐ ԱՆԿԻՒՆԵԼ

ՍՊԱԾԵԼՈՎ ՊՈՌԹԿՈՒՄԻՆ

ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆԻՒԹԵԱՆ

«Ե՞՞նչ կը խորիս պիտի ըլլայ
ասէլ վերց»: Վերջին մի բանի շա-
բարներուն այս հարցումն է որյա-
նախակիօրէն կը բարձրացուի խօ-
սակցութիւններու ընթացին, ակ-
նարկելով անշուշտ Հայստանի
վերջին իրադարձութիւններուն:

Կործիս իրադարձություններուն:
Մեկնելով այն ճշմարտութե-
ալն, որ մեր ներկայի գործունելու-
թեալն կարելի է գուշակել զալիք-
ապագան, ուրիշն այդ հարցին պա-
տասխանը կուահելը այդքան ալ-
դժուար պէտք է բռնյ:

Երբ ակնարկ մը կը նետենք անցնող աւելի քան 10 տարիներու զարգացումներուն վրայ, յստակ կը դառնայ ժողովուրդի մօտ հետզհետէ կուտակուող յուսախարութիւնը: Հոկտեմբեր 27, 1999-ի ահաւոր սպաննդ ապշեցուց եւ ընկեցց ժողովուրդը, մեծ հարուած հասցնելով մեր պետականութեան: Իսկ աղետի դատավարութեան ու քայլայտման կոծկումը վիրաւորեց ժողովուրդի արժանապատուութիւնը: Ու ամէն մէկ սահմանադրական խախտման, խարդախուած ընտրութեան, իմահաճ դատավարութեան, խօսիք ու հաւաքի վրայ դրուած արգելիք հետ, աւելինվ խոցուեցաւ ժողովուրդի արժանապատութիւնը ու լայնցաւ անվստահութեան խրամատը իր եւ իշխանութիւններուն միջեւ: Որքանով անեցաւ ժողովուրդի վիճուկամութիւնը՝ տէք կանգնելու իր իրաւունքներուն, այմանով կոչտացաւ իշխանութեան հակադրանութիւնը: Ժամանակին «ժողովրդավարութեան կղզի» նկատուող Հայաստանը տակաւ նահանջեց դէպի բոնապետութիւն: Հասարակարգ՝ որ իր քաղաքացիներուն ստրկամտութիւն կը պարտադրէ, մինչ ժողովրդավարութիւն դաւանող որեւէ պետութեան համար քաղաքացիական քարաք մակարդակի հասարակութիւնուննենալը մեծ հարստութիւն կ ունենալ:

Առաջին նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի գործօն բաղադրական դաշտ վերադարձն ժողովուրդը գտաւ «գործիքը», հրապարակաւ բարձրացնելու իր մէջ կուտակուած դժողոհուրիւնը եւ սփոփելու իր վիրաւորուած արժանապատուուրիւնը: Խարդախուած նախագահական ընտրութեան յաջորդած բողոքի նստացոյցերուն իրւաւոր ժողովուրդի մասնակցութիւնը այդ կը փաստէ: Փաստ՝ որ չտեսանի 2003-ի խարդախուած նախագահական ընտրութեանը եսի: «Գալա» հեռուուստակայանի միջոցաւ ազատ խօսք լսելու եւ թելերունով անորտէր կանգնելու ժողովուրդի վճռա-

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՎԲՈԱԿԱՆ Է՝ ՎԵՐՍԿԱԵԼՈՒ
ՀԱՆՐԱՀԱՒՔՆԵՐԸ ԵԽԵՎ-Ի ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄԻ ԱՒՐՏԵՆ ԵՏՔ

Լեռն Տէր-Պետրոսեանի կողման
նակիցները Մարտի 1-ի դէպքերէն
յետոյ 50-է աւել զիմում ներկայա-
ցուցած են Երեւանի քաղաքապե-
տարան՝ հանրահաւաքքներ կազմա-
կերպելու համար, սակայն միշտ ալ-
ստացած են նոյն մերժումը։ Մայիս
19-ին կայացած մամլոյ ասուլիսի
մը ընթացքին այս մասին յայտա-
րարեց առաջին նախագահի խօս-
նակ Արման Մուսինեան։

«Մենք իշխանութիւններին ող-
ջամիտ ժամկէտ տուեցինք ինելքի
զալու եւ երկրում ընթացող գոր-
ծընթացները բանական հուն մտցնե-
լու համար: Եթէ իրենց մօտ բանա-
կանութիւնը չչաղթի, մենք չենք
կարող յոյսներս դնել բանականու-
թիւնից կաղող այս իշխանութեան
վրայ եւ մենք պէտք է իրացնենք
մեր սահմանադրական իրաւուն-
քը», - ըստ Արման Մուսինեանը:
«Իշխանութիւններուն համար ինել-
քի զալու ժամկէտը ԵԽԽՎ-ի՝
Հայաստանի վերաբերեալ Ապրիլ
17-ին ընդունած բանաձեւն է»:

Ներկայիս հայաստանի մէջ ստեղծուած ներքաղաքական իրավիճակը Տէր-Պետրոսեանի խօսնակի գնահատմանը շատ լարուած, եւ պայմանավորած է. «Այս իրավիճակը հետեւանք է Փետրուար 19-ի նախագահի ընտրութիւններուն կազմակերպուած զանգուածային կեղծիքների, ինչպէս նաև դրան

ԹՈՒՐք ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՎԻ ԵՒ ԼՐԱԳՐՈՂԻ
ԲԱՆԱՎԵՏԸ
ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԵԶ

«Նոյնիսկ Աստուած չի կրնար
փոխել անցեալլ», - Մայիս 20-ին
Երեւանի մէջ յայտարարեց Թուրք-
իոյ Լիբերալ-ղեմովկրատական կու-
սակցութեան նախազահ Զէմ Տոկեր։
Ան կը մասնակցէր Հայատան-
թուրքիա յարաբերութիւններին
նուիրուած միջազգային համաժո-
ղովին, որ կազմակերպուած էր Հա-
յաստան-Եւրասիա հիմնադրամի եւ
Գլուպալիզացիայի եւ տարածքային
համագործակցութեան վերլուծական
և նախառն լուսնի։

կենտրոն կողմէ:

Համաժողովի ընթացքին անսպասելիորէն հնչեցին անկեղծ մտքեր: Թուրք քաղաքական գործիչը, որու կուսակցութիւնը խորհրդարանէն ներս ընդգրկուած չէ, յայտարարեց, «Ես շնորհակալ եմ այս փոքրիկ եւ հպարտ երկիրը գտնուելու հնարաւորութեան համար: Թուրքիան հպարտութեամբ կը յայտարարէ, որ իր բնակչութեան 99,9 տոկոսը մահմետական են: Թուրք պաշտօնեաներուն ես կը հարցնեմ՝ իսկ ո՞ւր են միւսները, ո՞ւր են հայերը, հրեաները, լոյները, ինչո՞ւ անոնք հեռացած են: Այդ կը նշանակէ, որ բան մը սիսա է: Երբե կը քայես

Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի խոնակ Արման Մուսինեան

յաջորդած Մարտի 1-ին իշխանութիւնների կազմակերպած ջարդի»:

Մուսինեանի կարծիքով, վերջին ամիսներու ընթացքին իշխանութիւնները ոչ միայն հետեւութիւններ չեն կատարած երկրէն ներս քաղաքական գործընթացները նորմալ հունի մէջ դնելու այլեւ՝ կը շարունակեն բռնի մեթուներով վերջնականապէս ճնշեցնդդիմութեան, բան մը որ յաջողութեան չի կրնար համեմիլ: «Ապրիլի 17-ից՝ ԵԽԵՎ բնդունած

ԱՏԵՍ ՇԻՖ ԲԱՆԱՉԵՒ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵ՝ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԿՈՂՄԵ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՇՐՋԱՓԱԿՄԱՆ ՎԵՐԱՑՈՒՄԸ ՊԱՐԱՆՁՈՂ

«Հայուստանի դէմ թրքական շրջափակման վերացում» խորագիրը կրող բանաձեւը կը շեշտէ, թի թուրքիոյ այս արարքը չնպաստեր աշխարհագրական այդ տարածաշրջանէն ներս ապահովութիւն եւ բարգաւաճում ապահովելու աշխատանքներուն եւ կը վնասէ Միացեալ Նահանգներու անմիջական ու երկարատեւ քաղաքական նախատանկեռուն»:

Քակսն սպատակաբորուս»:
Բանաձեւին մէջ կը շեշտուի
թէ պետական քարտուղարութեան
խև արժեւորումով, թթքական շրջա-
փակումը պատճառ կը դառնայ, որ
Հայաստանի փոխադրական ծախսե-
րը 30-էն 35 տոկոսով աւելնան
հարուած մը Հասցենով Հայաստա-
նի առեւտուրին եւ տնտեսութեան

բանաձեւից յետոյ Հայաստանում 7
մարդ է ձերբակալուել: Այսինքն՝
քաղաքական հետապնդումները ոչ
միայն չեն դադարեցուել, այլեւ՝
շարունակուել են եւ նոր թափ են
ստացել քաղաքացիների նկատմամբ
ռեպրեսիանները», -ըստ ան: Խօս-
նակը աւելցուց, որ առաջին նա-
խագահը որպէս երկխօսութեան
հիմք կը շարունակէ ընդունիլ
ԵՄ-ի եւ ԵԽԽՎ-ի առաջարկները,
որոնք գործող իշխանութիւնները
կ'ընդունին իրեւ նախապարհան:

Հ Ըստ Մուսիկնեանի՝ ԵԽԽՎ-ի Եւ
միջագայլին այլ կարուցներու
նկատմածք գործող իշխանութիւն-
ներու վերաբերմունքի մասին կը
վկայեն Նաեւ այն փաստերը, որ
մինչ օրս փոփոխութեան չէ են-
թարկուած «ժողովներ, հաւաք-
ներ, երթեր եւ ցոյցեր անցկացնե-
լու մասին օրէնքը» եւ չէ ձեւաւոր-
ուած անկախ յանձնաժողով՝ Մարտ
1-ի դէպքերը ուսումնասիրելու հա-
մար:

«Պետական մարմինները,
որոնք զբաղուած են Մարտի 1-ի
քրէական գործերը սարքելով, որե-
ւէ ռէալ քայլ չեն կատարել Մարտի
1-ի բական պատասխանատունների
նկատմամբ։ Կայ 10 զոհ, սակայն
սպանութիւնների առիթով քրէա-
կան գործեր չեն լարուցուել, նոյ-

«Պէտք է յաւելեալ ճնշում
պարտադրենք Թուրքիոյ վրայ,
այս ահաւոր շրջափակման վերջ
մը դնելու համար, որու չնորհիւ
Հայաստան առիթ պիտի ունենաց
լիրաւ մասնակից դառնալու հա-
մաշխարհային տնտեսութեան ու
պիտի արագացնէ եւրոպական կա-
ռուցներու հետ յարաբերութեանց
սերտացման գործընթացը», յաց-
տարարեգ Առէմ Շիֆ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ԻՆՔՆԱԲԻԽՈՒԵԼՈՒ ԻՐԱՒՈՒՅԸ՝ ՎԵՏ ԺԱՄՈՎ

Աժ-ում աւարտուեց «Ժողովներ», հանրահաւաքներ, երթեր եւ ցոյցեր անցկացնելու մասին» օրէնքում փոխիկոխութիւններ եւ լրացումներ կատարելու մասին օրինագծի քննարկումն առաջին ընթերցմամբ: Այս օրինագիծը մշակուել է՝ հաշուի առնելով, իբր, ԵԽԽՎ-ում ընդունուած 1609 բանաձեւը, որտեղ կար կոչ «Ժողովներ», հանրահաւաքներ, երթեր եւ ցոյցեր անցկացնելու մասին» օրէնքն անյապաղ փոխելու վերաբերեալ: Ի՞նչ արագութեամբ են մերոնք փոխում օրէնքը: Նախ որոշուել է այս օրինագիծը փոխել երկու ընթերցմամբ, երկրորդ ընթերցումը նախատեսում է յաջորդ քառօրեացում, երկու շաբաթուայ ընդմիջմամբ: Այս դէպքում, պարզ է, «անյապաղ» բառն օգտագործելը, մեղմ ասած, մըլորութիւն կը լինի: Մինչ այժմ «անյապաղ» մակղիբը սազական է միայն ընդդիմութեան հանրահաւաքները մերժելու մտադրութիւններին: Մարտի 1-ից յետոց Երեւանի քաղաքապետարանը անյապաղ մերժել է հանրահաւաքներ անցկացնելու վերաբերեալ ընդդիմադիրների 50-ից աւել իրազեկում: «Եթէ իրենց մօտ բանականութիւնը չլաղթի, մենք չենք կարող յոցմաներս դնել բանականութիւնից կաղող այս իշխանութեան վրայ եւ մենք պէտք է իրացնենք մեր սահմանադրական իրաւունքը», - զգուշացրեց Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի մամուլի խօսնակ Արման Մուսինեանը:

ԱԺ-ում քննարկուող «Ժո-

զովսներ, հանրահաւաքներ, երթեր
եւ ցոյցեր անցկացնելու մասին»
օրէնքում փոփոխութիւններ կա-
տարելու նախագծով, վենետիկի եւ
ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ փորձագիտների ջան-
քերով ու ճիգերով, վերականգնուել
է ինքնաբուխ հանրահաւաքներ անց-
կացնելու իրաւունքը: Բայց՝ որո-
շակի սահմանափակումներով: Ըստ
ներկայումս քննարկման փուլում
գտնուող օրինագծի, «ինքնաբուխ
զանգուածային հրապարակացին մի-
ջոցառումը չի կարող տեսել վեց

բուլս հանրահաւաքի իրաւունքը չափաք է վերածուի գործիքի՝ շրջանցելու օրէնքը: «Ես չեմ կարծում, որ վեց ժամ յետոյ կարող է նորից արձագանքի առիթ լինել», - ինքնաբուլս հանրահաւաքի հնարաւորութիւնն այս լրջագծով սահմանափակեց պետախիրաւական հարցերի մշտական յանձնաժողովի նախագահ Դաւիթ Յարութիւնեանը: Նա գուգահեռութար բացարեց, թէ ինքնաբուլս հանրահաւաքի անհրաժեշտութիւնը կարող է ծագել:

Աժ-ում քննարկուող «Ժողովներ, հանրահայաքներ, երթեր եւ ցոյցեր անցկացնելու մասին» օրէնքում փոփոխութիւններ կատարելու նախագծով, Վենետիկի եւ ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ փորձագէտների ջանքերով ու Ծիգերով, Վերականգնուել է ինքնարուիխ հանրահայաքներ անցկացնելու իրաւունքը. Բայց՝ որոշակի սահմանափակումներով

Ժամից աւելի՞ս: Նոյն խնդրի առն-
չութեամբ անցկացուող ցանկացած
յաջորդող զանգուածալին միջո-
ցառում չի կարող ինքնաբուխ
համարուել եւ պէտք է անցկացուի
իրազեկման սահմանուած ընթա-
ցակարգով»: Աժ պատգամաւոր
Ստիպա Սաֆարեանը գլխադա-
սացին յանձնաժողովի նախագահ
Դաւիթ Յարութիւնեանից հե-
տաքըքրուեց, թէ կարո՞ղ է, ասենք,
ինքնաբուխ հանրահաւաքի մաս-
նակցող մի խումբ հեռանալ հան-
րահաւաքի վայրից, յետոց գալ մէկ
այլ խումբ եւ յախտարաբել՝ մենք էլ
ենք ինքնաբուխ հանրահաւաք
անում: Դաւիթ Յարութիւնեանն
ասաց՝ չէ: Նրա խօսքերով, ինքնա-

կապուած քաղաքական այս կամ
այն իրավիճակի հետ; Եւ, ըստ
Դաւիթ Յարութիւնեանի, Հայաս-
տանում վեց ժամուայ ընթացքում
դժուար թէ փոխուի քաղաքական
իրավիճակը:

ՀՀ մարդու իրաւունքների
նախկին պաշտպան Լարիսա Ալա-
վերդեանը կատակի տուեց ինքնա-
բուխ հանրահաւաքի հնարյաւորու-
թիւնները։ Նա իր ելույթում մի
քանի անգամ օպտագործեց «ինք-
նաբխուել» անորոշ դերբայը։ Իսկ
ի՞նչ կը լինի, եթէ ըմբռատներն
ինքնաբխուեն ոչ թէ 6 ժամ, այլ
6,5, ոչ թէ 99 հոգով, այլ՝ 101։
Տիրան Թորոսեանի խօսքերով
նրանց նկատմամբ կը կիրաւուեն

ՄԻԱԿ ԶՍՊՈՐ ՈՒԺԸ ՀԱՍՏՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՐԺՈՒՄՆ Ե

Մարտի 1-ի կարեւորագոյն
հետեւանքն այն չէր, որ իշխանութիւնների եւ ժողովրդի միջեւ
հսկայական անդունդ առաջացաւ:
Այդ անդունդը կար նաեւ մինչեւ
Մարտի 1-ը: Այդ օրը ապացուցուեց, որ ուժիմը յանցագործ է,
բայց դա նոյնպէս որեւէ մէկի
համար նորութիւն չէր: Աւելին.
նոյնիսկ տասը զոհերի առկայութիւնը զլորեալ առումով ոչինչ
չփոխեց ուժիմի նկատմամբ հասարակութեան վերաբերմունքի մէջ,
որովհետեւ Ռոբերդ Քոչարեանի
տասնամեայ կառավարման ընթացքում ուժիմն անհամեմատ աւելի
շատ մարդկանց կեանքեր էր խլել: Պետութեան ապագայի տեսանկիւնից՝ Մարտի 1-ի հասցրած ամենամեծ վնասը բանակի ողնաշարը
փշրելն էր: Վաղուց յայտնի է, որ սեփական ժողովրդի դէմ ուժ կիրառած բանակը երբեք եւ ոչ մի պարագայում չի կարող այդ նոյն ժողովրդին պաշտպանել արտաքին վտանգից: Սա պատմութեան ընթացքում բազմիցս ապացուցուած անհերքելի ճշմարտութիւն է:

Բնականալըար, ուեժիմն ալսօր
մի հիմնական մտահոգութիւն ունի,
վերացնել Մարտի 1-ի հետեւանքնե-
րը, կամ, ինչպէս իրենք են ասում,
«վերականգնել ներքաղաքական կա-
յունութիւնը»: Այդ նպատակով ուե-
ժիմը ձգտում է մի կողմից՝ դուր գալ
միջազգային հանրութեանը, միւս
կողմից՝ լեզու գոնել հասարակու-
թեան հետ: Մի խօսքով՝ ամէն ինչ
անել, որպէսզի արիւնոտ այս էջը
«փակուած համարուի»: Դրա հա-
մար էլ ռեժիմը ձգտում է երկինուու-
թեան մէջ մտնել Լեւոն Տէր-Պետ-
րոսեանի հետ եւ կամաց-կամաց
հանգնել հանրապետութիւնով մէջ
ըունկուող պայքարի օջախները:

Ղաւ, ենթաղրենք՝ ամէն ինչ
հենց այդպէս էլ լինում է: Ուեժիմը
երկխօսութեան մէջ է մտնում Լե-
ւոն Տէր-Պետրոսնանի հետ, վեր-
ջինս ընդունում է Սահմանադրա-
կան դատարանի վճիռը, բոլոր
քաղըանտարկեալներն ազատ են
արձակուում, ձեւի համար մի երկու
ընտրակեղծարարներ պատժում են,
Մարտի 1-ի մասնակից մի քանի
ոստիկաններ տոյժերի են ենթարկ-
ւում եւ այլն: Բայետո՞:

Որպէսզի պատկերացնենք, թէ
ինչ է ուեժիմը մտադիր անել «յե-
տոյ», պէտք է ընդամէնը ուսումնա-
սիրել վերջին շաբաթների իրա-
դարձութիւնները։ Այն, ինչ տեղի
ունեցաւ գազի թանկացումից յե-
տոյ, ուեժիմի մտադրութիւնների
յաւագոյն ինդիկատորն է։ Ամէն

ինչ շատ պարզունակ էր: Ուեժիմին
հաւատարիմ բիզնեսմեններին մի
պահ թուաց, թէ արդեն «յաղթել-
պրծել են», ու որոշեցին, որ «դա-
վայ, սկսելու վախտն ա»: Ու միան-
գամից բարձրացրեցին գազի գնե-
րը: Սերժ Սարգսեանի պատասխանը
նոյնպէս շատ յատակ էր. «ստո՛պ,
վախտը չի, հըլք չենք կրել»: Իհար-
կէ, մննդամթերքի գները կամաց-
կամաց բարձրանում են, բայց սա
միշան սկիզբն է: Յանցագործների
շրջանում էլ է երբեմն նոյն բանը
տեղի ունենում: Ամենք՝ մի քանի
հոգով խանութ են թալանում, լցնում
պարկը ու փախչում, բայց դեռ

ապահով տեղ չհասած՝ ամենաանհամբերը չի դիմանում ու ձեռքը խոթում է պարկի մէջ: Այդ ժամանակ աւազակապետը, որպէս կանոն, խփում է նրա ձեռքին ու կրծտացնում ատամները. «Քրա վախտը չի»: Անհամբերի դերում այսօր Սամուէլ Ալեքսանեանն է, ու ամենեւին պատահական չէ, որ Սերժ

Սարգսեանը թիկնապահների միջոցով խփել է նրա «ձեռքին»: Երբեմն աւելորդ շտապողականութիւնը կարող է կործանարար լինել:

Այս ամէնսն ասուում ենք՝ ընդա-
մէնը ցոյց տալու համար, թէ ինչ կը
կատարուի Հայաստանում «ներ-
քաղաքական իրավիճակի կայու-
նացումից» յետոյ: Ոեժիմը վեր-
ջապէս թեթևացած շունչ կը քաշի-
ել ձեռնամուխ կը լինի նրան,
յանուն ինչի զաւթել է իշխանու-
թիւնը՝ կանգ չառնելով անգամ
սպանութիւնների առջեւ: Այսինքն՝
համատարած թալանի «ստարու»
կտրուի: Առջեւում, հերթական
ընտրութիւններ չկան, արտաքին
սպառնալիքներն էլ սրանց չեն
հետաքրքրում: Այլ կերպ ասած,
«սոռուուց» չունեն:

Եւ եթէ մինչեւ հիմա սա
կանխւում է, կանխւում է համաժողովը գովրդական շարժման շնորհիւ: Բոլոր նրանց շնորհիւ, ովքեր բողոքի ակցիաներ են կազմակերպում հանրապետութեան տարբեր մարզերում, ովքեր դատարանների դահլիճներում զօրակցում են իրենց մարտական ընկերներին, ովքեր զբօնում են Հիւսիսային պողոտա-յում եւ այլն: Կարող էք մի պահանջամ չկասկածել. որ օրը այդ շարժումը դադարի, նոյն օրը Հայաստանում ամէն ինչի գները կը կրկնապատկուեն, բողոքովներին էլ հատ-հատ կը մեկուսացնեն:

Այնպէս որ, համաժողովրդա-
կան շարժումն այսօր միայն իր
գոյութեամբ ոչ միայն զայտում է
ռեժիմի ախորժակը, այլև կան-
խում է սոցիալական պայմանները: Եւ
այս գոյութիւնն աւարտուելու է
միայն ժողովրդի յաղթանակով:
Գրիգոր ՈՍԿԱՆԵԱՆ
ԶՈՐՅՈՒԹԻՒՆ

«օրէնքով սահմանուած միջոցներ»։ Երեւի խօսքը էլեկտրաշոկի, մահակների, չի բացառում՝ հրազէնի մասին է։ Իսկ եթէ այդ ըմբուստների մէջ, այնուամենայնիւ, լինեն խիստ օրինապահներ, նրանք որոշեն դիմել քաղաքապետարան, որը, ըստ քննարկուող օրէնքի, կարող է ստանալ «հաւաստի տեղեկութիւններ» ոստիկանութիւնից եւ ԱԱԾ-ից, եւ մերժուեն, պիտի դիմեն դատարան։ Այդ հնարաւորութիւնը առաջին անգամ եւ եւրոպացի փորձագէտների շնորհիւ արւում է օրէնքի նախագծով։ Ընդդիմադիր պատգամաւոր Ստիոպա Սաֆարեանը ԱԺ ամբիոնից բարձրաձայնեց քաղաքապետարան-ոստիկանութիւններ դատարան շղթայի հետ կապուած իր մտահոգութիւնները։ Նրա խօսքերով, Հայաստանի դատահիրաւական ներկայ որակի պայմաններում այս դրոյթն ընդամէնը աւելորդ քաշքուկի առիթ է։ Նրա գործընկեր Արմէն Մարտիրոսեանն էլ հոեսորական հարց հնչեցրեց։ «Կարո՞ղ էք ինձ համոզել, որ այս 3 մարմիններում չկաց մարդու իրաւունքները ոտնահարելու սովորութիւն։ Ոստիկանութիւնը կամայական որոշում կը կայացնի, քաղաքապետարանը դա կը հաստատի, դատարանն էլ գործը կը քննի փակ նիստում, կը մերժի»։ Սա Հայաստանում թեւածող իրականութիւնից բխող համոզունք է։

Φωμιστορήξην, μισθωγειται δέ, πρ
ανημάδιν ουδὲ φροντιδικόν, έρει τετραπλα-
γή την πορράν κέρας λεγενάριαν κατε-
ποιει δέν σπουδην γραμματικών χαρτιών ήτοι
κέρχην η αδηματική σημείωσην κέρπει το
ρήφοι πολύτιμην φρέσκην φωτικήν επιτίθε-
νται, μέρον δέ τοι παρατητικόν ήτοι πράξη
φυσιοτελές δέν, γνωστήριαν η αδηματικήν,
κέρηδην στην πορράν κέρητον θήσην προσεγγίζει
δέντρον φρέσκωδην ιχθυανθητήν αν-
θημάτιν αιωνίειτον η αδηματική:

ԱՆՈՒՇ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ «ՏԱՐԵԳԻՐ»

ՄԱՍԻՄ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՊԱՇՏՈՆՆԱԹԵՐԹԻ
ԽՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՀՆՉԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԵԱՆ
ԱՐԵՎՄՏԵԽԱԳ ԱՄԵՐԻԿԱԿԱԽ ՇՐՋԱԲԻ

ԽՄԲԱԳԻՐ՝
ՏՕԹ. ԱՐԴԱԿ ԳԱԶԱՆԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ՝
ՍԱՐԱԿ ԹՈՒԹԵԱՆ
ՎԱԶԳԵՆ ԽՈՏԱՆԵԱՆ
ՀԱՅՈՒԹ ԸՆԴ ՀԱՅ

Հեռ. (626) 797-7680
Ֆաքս. (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social
Democratic Hunchakian Party of
Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August
ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, Canada \$60 (Second
Class), \$75.00 (Air Mail)
Overseas \$85.00 (2nd Class Mail).

Overseas \$30.00 (2nd Class Mail),
\$125.00 (Air Mail).
All payments must be made in
US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104

ՔՈՉԱՐԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՐՑԱՁՐՈՅՑԸ՝ ՆՈՅՆ ԽՈՊՈՏ ԹՄԲՈՒԿԻ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՄ

ՍԱՀԱԿԹՈՒԹՅԵԱՆ

Վերջերս «Սետիամաքս» գործակալութեան տուած իր «բացառիկ» հարցազրոյցին մէջ, իր ցուցաբերած իսկապէս բացարկիկ քմացքով, կամացական դատումներով, ժողովուրդին պատճառած խոր վէրքերուն հանդէպ բացարձակ անհաղորդութեամբ եւ անզգացութեամբ, նախկին նախագահը անգամ մը եւս դառն հիամթափութեան առջեւ դրաւ ամբողջ հայ ժողովուրդը։ Այս օրերուն, երբ Հայաստանի եւ Սփիւրքի լայն խաւերը կենսական լուրջ հարցադրումներու եւ անոնց բարեւօք լուծման կը սպասեն, Քոչարեանի դրսեւորած պետական մարդու անյարիր մտածելակերպը պարզապէս լուսարձակի տակ կը բերէ իր վնասակար նկարազրի ողջ էութեան ժխտական բնույթը՝ թեթեւակի, անլուրջ, եսակեզրոն եւ թունալից ոճը, ինչպէս նաեւ հակածողովրդական ու նոյնիսկ ժողովրդատեաց մարդը որ ամբողջ տասնամեակ մը պատանդ պահեց ու դեբախտացուց երկրի քաղաքացիները։

Հետեւելով Քոչարեանի հարցագրոցին, այն տպաւորութիւնը կ'ունենանք թէ Հայաստանի մէջ գոյութիւն ունենալէ դադրած է ժողովուրդը իր բոլոր խնդիրներով, եւ թէ հրապարակին վրաց մնացած են ինք ու նախազահութեան ընդդիմադիր թեկնածուն միայն։ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի հետ իր տարակարծութիւններուն, քիններուն ու հակասութիւններուն քմահաճ, միակողմանի վերարծարծումով սահմանափակուած է այս ընտրովի հարցագրոցը։ Հետեւաբար, աստվիսին կարեւորագոյն մասը կը կազմեն չըստածները՝ աւելի քան ըստածները։

Հարցազրոյցի գլխաւոր յատ-
կանիշը, ուրեմն, հոն արծարծուած
խնդիրները չեն բնաւ։ Ներկայաց-
ուած հարցերը, զիտակցաբար կամ
անզիտակցաբար, զործակալութեան
հետ համաձայնաբար կամ ինքնա-
կամօրէն, այնպիսի կամայականու-
թեամբ ընտրուած են որ շրջանցեն
նշանակալի բուն խնդիրները որոնք
անյապաղ լուծումի կը ապասեն եւ
որոնց լուծման համար նուազագոյն
ներդրումը չունեցաւ երկրի ապա-
հովութեան ու քաղաքացիներու
բարօրութեան գերազոյն երաշխա-
ւորը՝ Հանրապետութեան նախկին

Նախագահը: Ամբողջ տասը տարի
ան մէկ կողմէ կեղեքեց իր ժողո-
վուրդը, միւս կողմէ զբաղեցաւ
նախագահական ներքին եւ արտա-
քին թուրիզմով: Թքած էր ժողո-
վուրդի օրշատորէ լեռնակուտակ
բարդուող սուր կարիքներուն ու
բարդացող խնդիրներուն վրայ –
ինքոր երկրի միակ տղամարդն էր՝
ի՛ր բնորչումովի: Ինչպէս նախա-
գահական տարիներուն, այնպէս ալ
անկէ ետք, կիաքաղաքացի Քո-
չարեանի միտքին ծացրէն իսկ չան-
ցաւ սա պարզ հարցը թէ ի վերջոյ
բանն ինչո՞ւմն է, թէ հանրապե-
տութեան նախագահի մը գերա-
գոյն պարտականութիւնն ի՞նչ է:
Նուիրական պարտքը համարեց իր
զուտ անձնական նպատակներուն –
եւ, ի հարկէ, շահերուն – անխոնջ
հետապնդումը:

ինչ կը վերաբերի երկրի դի-
մագրաւած եւ լուծման կարօտ
հրատապ հիմնահարցերուն ու քա-
ղաքական մարտահրաւելներուն, ան
ի՞րն ըրաւ անշարժութեան, բարդ
հարցերուն չմօտենալու, առկայ գո-
յավիճակը պահպանելու «իմաս-
տուն քաղաքականութիւնը» - գիտ-
նալով հանդերձ թէ ժամանակը
թշնամիի՝ օպտին կ'աշխատի, եւ թէ
մահացու մեղք է անլոյծ ինսդիրնե-
րու առջեւ յաւերժ աչք փակելը:

Համար ըստրեց զինք:

Եւ այսօր այ, սրբ արդյո
աւարտած է երկար տարիներ իրեն
տրուած ոսկի՝ առիթը, անկէ մնա-
ցած է իր գրպանն ու խղզը (???)
ծանրաբեռնող ոսկին միայն: Մի-
անգամ ընդ միշտ անցած-քացած է
այդ առիթը, եւ ան գեռ կ'աղմէկէ իր
զուտ անձնական մանր դժողհու-
թիւններուն մասին: Լեւոնը, տե-
սէք, տկարամիտ է, անպարկեշտ ու
վախկոտ - իսկ տեսէք ես ինչ
մկաններ ունիմ: Եւ ահա, տոն-
քիշոթեան շորեր հագած, ան կը
գոռգոռաց ժամանցուած ձայնար-
կութիւններով՝ մտացածին անգոյց
այնպիսի հողմաղացներու դէմ ինչ-
պիսիք են ընդդիմութեան կողմէ
իշխանութեան բոնազաւթումը եւ
անզէն ցուցարարներու կողմէ զին-
եալ ոստիկաններու սպանութիւնը:

Ես պիտի խուսափիմ Քոչար-
եանի կողմէ քաշքուած այն իմնդիր-
ներու քննարկումէն որոնք հասցէ-
ագրուած են Տէր-Պետրոսեանին,
քանի ատոնք իշխանութիւններու
կողմէ բազմիցս շահարկուած ան-

շաւ կրկնասացութիւններ են: Պիտի չանդրադառնամ բերնի ծամոն դարձած տափակութիւններուն որոնցմով վարժուած են «ծեծի ենթարկելու» լեւոն Տէր-Թետրոս-եանը՝ ամբողջ ժողովուրդ մը տարիներով ծեծի ենթարկելիք ետք: Հայաստանի առաջին նախագահը շատ լաւ զիտէ պաշտպանել ինք-զինք:

Հարցագործոցին մէջ Քոչար-
եանի շըջանցած բայց հայրենին
ժողովուրդին համար կենաց եւ
մահու հարցերուն անհրաժեշտ պա-
տասխաններն է որ կը պահանջեմ
ես այստեղ:

Պարոն Քոչարեան, Տէր-Թետ-
րոսեանի հետ ձեր անձնական հա-
սարակ գզվոտուկէն եւ անհամ ու-
անհիմն բամբասանքէն զատ, նախ-
կին նախագահի մը փորձառու-
թեան վայել ի՞նչ ունիք պատգա-
ծելու՝ ձեր ծննդավա՛յրն ազատագ-
րող այս հերոսական ժողովուրդին
զոր հետեւողականօրէն խաբեցիք
ու խաչեցիք տասը երկար տարի-
ներ, այսինքն մեր նորակերտ ան-
կախութեան կարձ տեւողութեան
կէսէն աւելին:

Դուք, պարոն նախկին նա-

իսպահ, որ ձեռ հակառակորդին
բարյականութեան եւ պարկեց-
տութեան յորդորներ կը շռայլէք,
անկեղծօրիէն իրաւունք չունիք այդ
երկու առաքինութիւններու բառե-
որ ձեռ սեղանն առնելու, մինչեւ որ

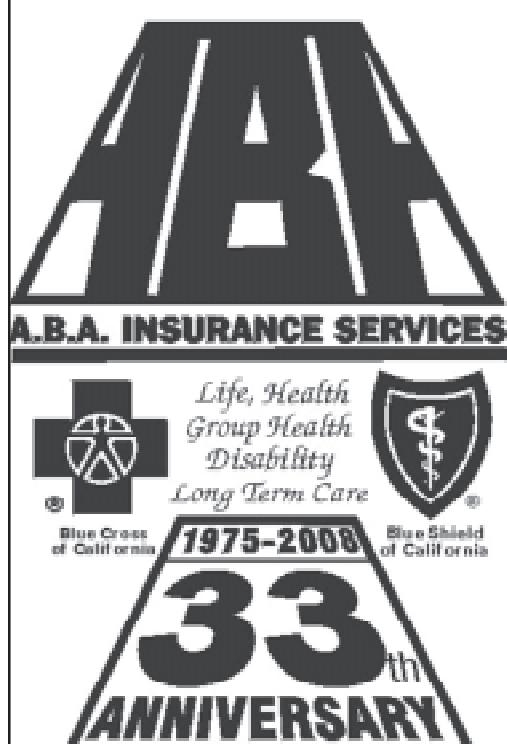
լը ամր բարձրաստ առևազրու սրբազն որ
պատամիսան տաք սա հարցման: —
ի՞նչ է ձեր գերակատարութիւնը 27
Հոկտեմբեր 1999-ի ՀՀ Ազգային
ժողովի ազգային սպանդին մէջ: —
Անձնապէս ձե՛րը, խնդրեմ: Եւ՝ այդ
ոճիրը ինչպէ՞ս եւ ի՞նչ չափով
առնչուած է շրջան ընող այն
պնդումներուն հետ թէ ծրագրած
էիք Մեղրիի շրջանը զիջիլ Ատր-
պէջանին՝ փոխարէնը Հայաստա-
նին կցելով Լեռնային Ղարաբաղը —
Հէյտար Ալիեւի կողմէ դարբնուած
փոխանակման հանճարեղ ծրագիր
որ մեր պորտալարը ամբողջու-
թեամբ պիտի կտրէր դրացի իրա-
նէն եւ պիտի նշէր մեր անկախու-
թեան վերջալոյսը: Եթէ դուք ան-
մեղ էք այս սպանդի եւ ծրագրի
մէջ, ապա հաճեցէք բացատրել այն
բազմաթիւ հանգամանքները որոնք
ծանօթ են ամբողջ ժողովուրդին եւ
որոնք, համեստայի կակածան-
քի կիզակէտին տակ պահած են ձեր
անձը՝ գրեթէ ութը տարիներէ ի-
վեր:

ինչո՞ւ Մարտի 1-ին հրաման
արձակեցիք որ ոստիկանները կրա-
կեն խաղաղ հանրահաւաքի իջած
անգին ու անպաշտպան ժողովուր-
դին վրայ: Հաճիք վազ անցէք
«ոստիկանութեան» եւ «ոստիկա-
նութեան զօրքերու» միջեւ հար-
ցազրուցին մէջ ձեր առաջ քաշած
«զէնք կրելու ուժի մի տարբերու-
թեան» մասին բիւզանդական կադ-
լիկ եւ անլուրջ բանդիտութենէն եւ
աճպարարութեան փորձերէն: Ակա-
նատեսի վկայութիւնները, բազմա-
թիւ տեսաժապաւէնները եւ տասէ
աւելի սպանուածներու փաստը անա-
ռարկելիօրէն կ'ապացուցեն թէ հրա-
զէնակիր ոստիկանները կրակեցին
անգին ժողովուրդին վրայ: Եւ այդ
եղաւ ձե՛ր հրամանով անձնապէս:
(Փոքր լիշեցում մը՝ ձեր թոյլտու-
թեամբ: – Հարցազրուցին մէջ դուք
համեստորէն նշած էք «Երկու սպան-
ուածներ» միացն եւ նախագահա-
կան զարմանալի «փափկանկատու-
թեամբ» մոռացութեան կու տաք
միւսները):

Ոստիկաններու զինեալ ըլլալուն կամ չըլլալուն հետ կապուած այս կարեւոր հարցին առնչութեամբ մեզ համար դեռ ամբացաւրելի կը մնայ ձեր «Համոզուած» ըլլալը թէ «Տէր-Պետրոսեանը գիտի այդ մասին, սակայն գիտակցաբար մոլորութեան մէջ է զցուած իր կողմնակիցներին»: Ամենայն անկեղծութեամբ, պարոն նախկին նախագահ, համոզուած եմ թէ դուք էք որ, ի հարկէ գիտակցաբար, մոլորութեան մէջ կը փորձէք զցել ոչ միայն ձեր կողմնակիցները (որոնք իրականութեան մէջ շատ չնչին տոկոս կը կազմեն), այլ նաեւ համայն հայ ժողովուրդը, եւրոպի իութիւնը եւ ամբողջ աշխարհը:

Ակնարկելով Մարտի 1-ի ող-
բերգութեան, կ'ըսէք. «Զեմ անդ-
րադառնայ իրադարձութիւնների
ժամանակագրութեան մանրաժամա-
ներին. հետաքննութիւնը պէտք է
ըստ առաջի ընդունակութիւնի Մար-
տի 1-ը լր Երեւանում տեղի ունեցա-
ծի պատճերը: Յոյս ունեմ, որ
դրանով կը զբաղուի նաեւ յատուկ
յանձնաժողովը, որն առաջարկում
է ստեղծել Երևանի Խորհուրդը:
Յուսով եմ նաեւ, որ բոլոր նիւթե-
րը կը հրապարակուեն, եւ ցանկա-
ցած քաղաքացի կը կարողանայ
ինքնուրոյն տարանջատել ճշմար-

Digitized by srujanika@gmail.com

ԱՊԱՌՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԲՈՒՋԵՏԸ Է

ԵՐԻՔ ՈՒԾ ԶԵ ՎԵՐԱԲՆՆԵԼԻ
ՁԵՐ ԱՊԱԽՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

մՏՏՐՈՒ ԱՐԳՈՒԹՅՈՒՆ

818 500-9585 ABA INSURANCE SERVICES 805 E. Broadway . Glendale, CA 91205
E-mail: BMaronian@AOL.com ONE EIGHT HUNDRED FOUR "HAI-TAD"

ԻՆՉՊԵ՞Ս ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՄԻՐՋՈՒԵՑԱՒ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂՐԵԱՆ

2008 թուականի Նոյեմբեր ամսուն, տեղի պիտի ունենան Ամերիկացի Միացեալ Նահանգներու նախագահական ընտրութիւնները: Այս մեծ հանրապետութեան կեանքէն ներս բոլոր ընտրութիւնները կարեւոր են, ի՞նչ աստիճանի ալըլան անոնք: Սակայն այս տարի տեղի ունենալիք նախագահական ընտրութիւնը խիստ կարեւոր հանգամանք ունի բազմաթիւ պատճառներով, որոնց ծանօթ է հասարակութիւնը: Այս պատճառներն ունին ներքին եւ արտաքին տուեալներ, որոնց մէջ, եթէ կարեւորագոյնները լիշելու ըլլանք, պիտի թուենք քաղաքական, տնտեսական, ընկերային եւ աստնյամէ բխած տարբեր-տարբեր ճիւղաւորումներ:

Այս յօդուածի սահմաններէն
Ներս յատկապէս նկատի պիտի առ-
նենք Ամերիկայի իրաքեան արկա-
ծախնդրութիւնը, որ ներկայիս
ժառած է իր երդ տարուայ ընթաց-
քին մէջ եւ յայտնի ալ չէ երբ պիտի
վերջանայ: Ներկայիս ականատես
կը ըլլանք անվերջանալի ցանկի մը
մահերու, քանդումներու, կրօնա-
կան եւ ահաբեկչական գործունէու-
թեանց, որոնց բոլորն ալ, գէթ առ
այժմ, շատ քիչ առիթ կու տան
յաւատեսութեան, եւ հինգ տարի-
ներ առաջ սկսուած իրաքեան պա-
տերազմի հաւանական լուծման:

Յստակ է որ իրաքեան պատերազմը կեղրոնական նիւթերէն մէկը պիտի հանդիսանայ նախագահական ընտրութեան վերաբերեալ ընտրապայքարի վիճաբանութեանց։ Ընտրութեան իջած երկու հակադիր կուսակցութիւնները, Տեմպոքաթե և Հանրապետական տարբեր պատկերացումներ ունին իրաքի պատերազմի հետ կապուած խնդիրներուն, որոնցմէ գլխաւորը կը հանդիսանայ այս իրաքեան կացութեան վերջ մը տալու փնտուտութը։ Հանրապետականներու հաւանական թեկնածու ծօն Մքքէնի թեկնածութիւնը շատերուն համար կը նկարագրուի իբրև եւ Պուշինի իշխանութեան «Յրդը շրջանը», այսինքն շարունակութիւնը։ Այս ուղղութեամբ ծօն Մքքէն տակաւին չի յաջողիր ինքինք լման «ազատագրել» Պուշինի ազգեցութենէն եւ եթէ այսպէս շարունակէ, այլ պատճառներու կարգին, իրաքեան պատերազմը գինք եւ իր կուսակցութիւնը պիտի առաջ-

Նորդէ կատահ ձախողութեան: Տե-
մոքրաթներու պարագային, գէթ
իրենց ելոյթներու ընթացքին,
առաջնորդող երկու թեկնածու-
ներն ալ, Օպամա եւ Քլինթըն կը
խոստանան «օր առաջ» իրաքէն
քաշուելու յայտագիր մը, թէեւ
առանց յատակ ժամկէտեր յայտնե-
լու: Այս վերջիններն ալ համաձայն
են որ Ամերիկեան զօրքեր տակա-
ւին շրջան մը, աիտի «պարտաւոր-
ուին» իրաք մնալու: Սակայն յատակ
չէ թէ որ քան եւ ի՞նչ պայմաններու
տակ:

Սինչ այս մտքերը յառաջ կը
քշուին, անդին իրաքեան պատե-
րազմը ամէնօրեայ նիւթ կը հայ-
թալիթէ ոչ միայն վերոցիշեալ մա-
հերու, քանդումներու եւ յուսահա-
տական նախաձեռնութեանց, այլ
նաեւ ֆիլմերու նիւթ կը դառնայ,
որոնք տիտուր պատկերներու տեղի
կու տան, այլ նաեւ կը գրուին
գրքեր, թէ ինչո՞ւ եւ ինչպէ՞ս
Ամերիկան միրճուեցաւ այս անել
կացութեան մէջ, եւ ինչ տեսակ
վնասներու ենթարկուեցաւ Ամերի-
կան, այս պատերազմի ընթացքին:

Վերջերս երկու հրատարակուածքներին եւ ասոնց մասին կ'ուզեմ հակիրճ անդրադարձ ունենալ:

Առաջին գիրքը իբրև խորագիր ունի «3 թրիլլըն տոլարի պատերազմը» «The Three Trillion dollar war», որուն հեղինակները

Երկուք են, Նոպէլեան մըցանակ
շահած պրն, Ճօգէֆ Սիկլիթզ, տնտե-
սագէտ մը, եւ Հարվըրտ համալս-
րանէն. Լինտա Պոլչէս: Այս երկու-
քը առարկայօրէն կը նկարագրեն
ոչ միայն պատերազմի պատճառած
նիւթական վնասները, որոնք ասո-
ղաբաշխական գումարներու կը հաս-
նին, (չենք ալ կրնար պատկերաց-
նել թէ այս թրիլիոն ըստածը ի՞նչ
գումար է), այլ այդ ծախսին հետ
առնչուած մարդկալին քանդում-
ները:

Երկրորդ գրքի խորապես կը կրէ «Պարտութիւն», «Defeat» որուն հեղինակն է ձօնաթան Սթիլ անունով հեղինակ մը, որ ծանօթ է շրջանի պատմութեան եւ թղթակիցն է «Guardian» թերթի, եւ իր թէզը կը նկարագրէ իբրև «Գրաւում մը որ սկիզբէն իսկ խոցելի էր»:

Երկու գրքելն ալ հիմնականին ծէց կը քննաղատեն պատերազմի երթալու պատճառաբանութիւնը եւ արդարացումը (Rational

for going to war) եւ այն ձեւը որ այդ պատերազմը յառաջ կը տարուի՛: Առաջին հեղինակները կը վերլուծելն թէ ացդ արժած առասպելական գումարները քանի՛ տասնամետակներու վրայ պիտի փոխարինուին, եւ աւելի հետաքրքրականը, թէ այդ գումարները ի՞նչ աւելի օգտակար նպատակներու կրնային ծառայել եթէ տարբեր ձեւով օգտագործուէին: Օրինակ մը տալու համար, գրքին մէջ կը նկարագրուի թէ իրաքեան պատերազմի վատնուած գումարներով կարելի էր Ամերիկայի 8,5 միլիոն բժշկական ապահովագրութենէ զրկուած մանուկներուն ապահովել շուրջ 18 տարիներ: Իրենք նաև կը խոստովանին որ այս գումարները «խիստ պահպանողական» թիւեր են, եւ տակաւին կրնան շատ աւելնալ եթէ պատերազմը շարունակուի այս ընթացքով: Գրքի հեղինակները կը պնդեն թէ անհրաժեշտ է անպայման «պատերազմի ընթացքի փոփոխութիւն մը» (change course) եթէ ամերիկացի ժողովուրդին պիտի խնայուի յաւելեալ ծախսեր: Հստ այս հեղինակներուն, տակաւին նկատի չառած, երկարաշունչ (longterm) ծախսերը վիրաւոր վեճերաններու, ծախսուած գումարները շատ աւելի են քան վիեթնամի 12 տարուայ ծախսերը, եւ երկու անգամ աւելի քան Քորչաչի պատերազմի ծախսերը: Այս ծախսերուն պատճառաւ, ամերիկեան տնտեսութիւնը լուրջ տագնապի մէջ կը գտնուի, եւ ասոր արտայացտութիւններէն մէկն է քարիւղի տակաւի Մարտ 2003ի 35 տոլարէն, այսօր հասած է 127 տոլարի:

Տակաւին գոյութիւն ունի տասնեակ հազար իրաքեան պատերազմէն վնասուածներու պարագան, որոնք մինչեւ այսօր կը տառապին անբաւարար բժշկապողապահական ինսամքէն, վեթերաններու յատկացուած հիւանդանոցներու մէջ, ինչպէս նաեւ անտարբեր «պիւրոքրասի»ի մը վերաբերմունքէն, շուրջ 4000,000ի համեմող «անկարողութեան» (disability) պահանջներու նկատմամբ։ Այս վեթերաններէն շատեր տարիներէ ի վեր կը սպասեն։ Հետաքրքրականը եւ ծիծաղելին այն է որ Պուշչի իշխանութիւնը իրաքեան պատերազմի ծախսերը կ'ուզէ պակսեցնել վեթերաններու համար եղած յատկացուածներէն։

Անդին տակաւին գոյութիւն
ունի այս պատերազմէն չարաշ-
հութեամբ օգտողներու պարա-
գան, որոնք ծանօթ եւ անծանօթ

անուններ ունին, ինչպիսիք են
Հալլիբորթըն (Halliburton) կամ
«Black water security» անուններ,
ինչպէս նաև անհատ գործակա-
տարներ որոնք միլիոններու հաս-
նող տուլարներու ազօրին չարաշա-
հումներ ըրած են, թէ ամերիկեան
եւ թէ իրաքեան շրջանակներէն
ներս:

Հարցը միշտ կը մնայ - ի՞նչ
նպատակներով եւ ի՞նչ ակնկալու-
թիւններով է որ Պուշի իշխանու-
թիւնը նախաձեռնեց իրաքեան պա-
տերազմի: Իրաքեան տաղնապը
առաւել եւս սրեց սիւննի-շիի-
քիւրտ հակամարտութիւնները,
որոնք արդէն իսկ գոյութիւն ունէ-
ին իսլամական կրօնքի ստեղծումէն
ասդին: Այս մէկը պիտի շարունակ-
ուի նոյնիսկ եթէ մօտիկ կամ հեռա-
ւոր ապազային, Ամերիկեան ներ-
կայութիւնը տկարանայ կամ անհե-
տանայ հրապարակէն: Ի՞նչ կը
վերաբերի Պուշի ներկայիս ջատա-
գոված «կայուն եւ ժողովրդվարա-
կան» համակարգի մը ստեղծման
Միջին Աերւելքի մէջ, գէթ ներկա-
յիս անիրականալի երազ մը կը
թուի ըլլալ:

Այսքան առաջին գրքին մասին։ Երկրորդ գիրքը խորագիր ունի «Պարտութիւն» բառը (Defeat) իրաքի վրայ յարձակումէն առաջ, Պուշի իշխանութիւնը այն համոզումը ունէր որ ամերիկեան բանակը պիտի նկատուէր իբրեւ «ազատարար» (liberators), առանց նկատի առնելու վերոյիշեալ դարաւոր կրօնական խնդիրները, եւ իրաքցիներու եւ արաքական աշխարհի թերահաւատ, վերապահ, նոյնիսկ ոչ-համակրական վերաբերմունքը Ամերիկայի, եւ Արեւմուտքի նկատմամբ։ Սատածի անկումէն ետք, այս վերաբերմունքը աւելի շեշտուեցաւ։ Այս 2րդ գրքի հեղինակը, իր իրաքցիներու հետ բազմաթիւ հանդիպումներէ ետք, այն եզրակացութեան յանգած է որ «այն օրը երբ Պուշ որոշեց իրաքի գրաւումը, այն օրն իսկ ապահովեց իր պարտութիւնը»։ Ամերիկեան բանակը, փոխանակ ազատարար բանակ նկատուելու, դիմաւորուեցաւ իբրեւ թշնամի գրաւման բանակ։ Ամերիկեան բանակի բազմաթիւ արարքները - քաղաքացիներու վրայ կրակ բանալ, բանտերու մէջ վայրագ վերաբերմունք, եւ նման արարքներ, իրաքի կողմէ վատ կ'ընդունուին։

Տար կը դիմում եմ:
Տակաւին վերջերս, իր Միջին
Արեւելք այցելութեան ընթացքին,

ՅՈՎՐԱՆՆԵՍ ՀԱՆՆԵՍԵԱՆԻ ՇԵՏ

Հնիթացիկ ամսուայ, Մայիս 22ին, Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Արեւմտեան թեմի Առաջնորդարանի «Գալացճեան» սրահէն ներս տեղի պիտի ունենալ հանդիսաւոր նշումը Յովհաննէս Հաննէսեանի 80-ամեակի եւ իր հասարակական գործունէութեան 55 ամեակին: Գնահատելի է որ սոյն նախաձեռնութիւնը եւ հովանաւորութիւնը ստանձնած է Արեւմտեան թեմի թեմակալ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան, գործակցութեամբ գաղութէսներս գործող մշակութային չորս կազմակերպութեանց, Հ.Բ.Ը.Մ., Համագույին, Թէքէեան եւ Նոր Սերունդ:

Կ'ենթացրեմ որ սոյն երեկոյի ընթացքին, անկախ չնորհաւորանքի եւ զնահատանքի արտայացութեաններէն, անհամեշտ տեղեկութիւններ կը տրուին մշակութի այս խանդավառ եւ խոնարհ ծառացին, Յովհաննէս Հաննէսեանի երկար տարիներու գործունէութեան մասին, իր բազմատեսակ եւ որակաւոր ըովանդակութեամբ: Արդարեւ, աւելի քան 60 տարիներու ընթացքին, Հաննէսեան երբեմն առանձին, երեմն իր եղոր, Կարապետի գործակցութեամբ ունեցած է այնպիսի մտարական եւ իմացական բեղուն գործութիւնը մը, որ ուղղակի մէծ հաստատութեան մը արտադրութեան տպաւորութիւնը կը թողու, եւ այս պատճառաւ ալ, կընայ արժանանալ յաւելեալ զնահատանքի:

Սոյն հարցազրոյցի ընթերցողները վստահաբար պիտի անդրադառնան որ սովորական, ընթացիկ հարցազրոյց մը չէ այս մէկը, այլ մէկ դրսեւորումը, աւելի քան 60 տարիներու վրայ երկարող անկեղծ բարեկամութեան մը, որ յատկանշուեցաւ երկուստեք անշախախնդրութեամբ, յարգանքով եւ հասկացողութեամբ: Երկուքս ալ արդէն հասած ենք 80-ի շուրջ տարիքի մը, եւ սակայն, երբ յետաղած ակնարկ մը ուղենք նետել մէր անցած ճանապարհին վրայ, անպայման պիտի անդրադառնանք որ մեզմէ իւրաքանչիւրը օժտուած էինք տարբեր խառնուածքով, տարբեր նկարագրով, նոյնիսկ տարբեր աշխարհաընկալ ծով, ազգային եւ հասարակական երեւոյթներու նկատմամբ, եւ սակայն, պատանեկան տարիներէն սկսեալ, որ կը ծնէր Համբըն թաղի մէր բնակարաններու պատկից ըլլալու հանգամանքէն, համելու համար մէր երիտասարդական շրջանին, եւ անկէ անդին ալ մէր հասունութեան տարիներուն: Կարելի է երեւակացել թէ ինչ ապրումներ, փորձառութիւններ, յոյսեր եւ յոյզեր կապուած են մէր կեանքերուն, նախ երկուսով, եւ ապա, մէր ընկերական եւ բարեկամական շրջանակի լայնացումով, շրջանակ որուն մաս պիտի կազմէին պէցրութահայ մէր համացնքի արժէքաւոր եւ ծանօթ անուններ, որոնցմէ ոմանք մեզի հետ չետ չըն այլեւ, եւ ուրիշներ, որոնք տակաւին կ'ապրին եւ դարձած են, Պէցրութէն մինչեւ Գանատա եւ Ամերիկա, իրենց ազգին եւ համայնքին օգտակար հանդիսացող անձնաւորութիւններ: Այդ 7-8 անդամներէ բաղկացած խումբը, որուն վաւերական անդամներէն մէկն էր Յովհաննէսը, պարբերական հանդիպումներու ընթացքին, մտերիծ միջավայրի մը մէջ իրար հետ կը

գրուցէինք մէր կեանքերու, յատկապէս մէր ժողովուրդի ընդհանրական հարցերու մասին, մանաւանդ համանելէք ետք որոշ հասունութեան մը, մէր անձնական եւ ընկերացին կեանքերէն ներս: Քովիստի միւնակներուն մէջ կը գտնուի Յովհաննէս Հաննէսեանի կենսագրութեան եւ գործունէութեան մէկ ամփոփ տեղեկագիրը:

Պէցրութի շրջանակի աշխարհով մէկ ցրուելէն ետք, երբ Յովհաննէս Հաննէսեան հաստատուեցաւ Քալիֆորնիոյ նախ Լու Անձելու եւ ապա Կլենտէցլ քաղաքէն ներս, իր գրատունէն եւ ապա իր

տունէն ներս կրկին անգամ հաստատեց Պէցրութեան աւանդութեանց նմանող, եւ զանազան ասպարէզներու պատկանողներէն կազմուած, եւ որոշ հատունութեան հասած անձնաւորութիւններու խումբ մը, զորկոչեց «Շիրակաշէն», իր «Շիրակ», երգարաններու հետեւորութեամբ: Անձնապէս ես այդ խումբի մաս չեմ կազմած, եւ սակայն պարբերաբար մամնակցած եմ անոնց շաբաթօրեայ հանդիպումներուն, որոնք ունին որոշ կառոյց եւ ըովանդակութիւն: Այս խումբը

Ծարք էջ 19

ՅՈՎՐԱՆՆԵՍ ՀԱՆՆԵՍԵԱՆԻ ՇԵՏ

Ռմածէ Պէյրութ՝ 1929ին: 1945ին շրջանաւարտ Սահակեան Բարարագոյն Վարժարանէն, իսկ 1948ին՝ Համազգայինի Յեմարանէն:

Ուսանողութեան յաջորդեց վեց տարուան ուսուցչութիւն: Ապա, տասը տարի «Լիրանանի Դաշնակցային Դրամատան» պաշտօնեայ պատասխանատու պաշտօնեարով:

Ուսուցչութիւնը ձգելէ անմիջապէս ետք, մաս կազմեց Սահակեան Բարարանը. Վարժարանի Հոգարանութեան, իսկ 1969ին, եղաւ հիմնադիր անդամներէն մին՝ Հայկական Կրրական Բարեսիրական Միութեան (Հ.Բ.Մ.Բ.):

1952ին, Պէյրութի հայահոն շրջանին մէջ, նահր պողոտայի վրայ, իր եղրօր Կարապետին հետ հիմն դրաւ «Շիրակ» հրատարակչատան-տպարանի, եւ գրատան:

Սյու հրատարակչատան նախանենութեամբ ու խմբագրումով լոյս տեսան այլազան բովանդակութեամբ շուրջ հարիւր գիրքեր: Սյուպէս, բազմալեզու բառարաններէ, համագողութային ընդունելութեան արժանացած «Շիրակ երգարան»ներ, գրական-պատմական-լեզուական-մանկական հրատարակութիւններէ, գրավարդութեան տետրականներու գիրքեր... որոնց գնահատուցան ու փետուուցան ընթերցողներու եւ ուսանողներու կողմէ՝ անցնող երեսունհինգ տարիներու ընթացքին:

«Շիրակ» որպէս տպարան՝ հայ հեղինակներու պատուերներով լոյս ընծայեց բազմահարիւր հատորներ, եւ պարբերական մամուլ՝ տասնեակներով:

«Շիրակ» բոլոր հրատարակութեամբ մէջ ներդրած է իր անձը՝ որպէս խմբագրող, վերստուգող ու սրբագրող: Ան բաշաւ հանդիսացած է շատերում՝ մղելով զանոնմ դէպի զիր ու գրականութիւն, որ դառնան հեղինակ:

Հրատարակչատան բեղուն աշխատանքներու աշխատանքներու միան եղած է նոր սերունդի հայեցի կրրութիւնը, եւ առ պյտ, յարանուն կապ հաստատած է սփիւրական բեղուն աշխատանքներու հետ:

1975ին, Լիրանանի բաղաժանիական պատերազմի հետեւանդով, տասը տարի տեղահան ապրել ետք, 1984ին, իր կնոյց Սոսիին, եւ երկու զաւակներուն՝ Շահէին եւ Հրաչին հետ հաստատուեցաւ, հայ գաղօնախներու պատմութեամբ մէջ շնորհալից կերպով մուտք գործող լուս Աննելը բաղադր:

Աննի բան երեք տասնամեակ, «Շիրակ» ի կողմէ լոյս ընծայութեամբ անհաջուելի տպաբանակը, ու անոնց կատարած դերը՝ պահովեցին ազգային վաստակ մը ու «բարի համրաւ» հրատարակչատան, թէ՝ Սփիւրինի եւ թէ հայրենիակի մէջ:

«Դադրը Վէրինով ու երգով» երկի հեղինակը, դարձաւ կը շարունակէ: «Շիրակ» հրատարակչատուն-տպարան-գրատուն աւանդութիւններու նախադասական պատմութեամբ մասնակի լամզի համար այս պատճառաւ ալ այս պատճառաւ ալ, կընայ արժանանալ յաւելեալ զնահատանքի:

Աննի բան երեք տասնամեակ, «Շիրակ» ի կողմէ լոյս ընծայութեամբ անհաջուելի տպաբանակը, ու անոնց կատարած դերը՝ պահովեցին ազգային վաստակ մը ու «բարի համրաւ» հրատարակչատան, թէ՝ Սփիւրինի եւ թէ հայրենիակի մէջ:

«Դադրը Վէրինով ու երգով» երկի հեղինակը, դարձաւ կը շարունակէ: «Շիրակ» հրատարակչատուն-տպարան-գրատուն աւանդութիւնները՝ նաև Խաղաղական ովկիանոսի լամզի համար շնորհալից կերպով մուտք գործող լուս Աննելը բաղադր:

Աննի բան երեք տասնամեակ, «Շիրակ» ի կողմէ լոյս ընծայութեամբ անհաջուելի տպաբանակը, ու անոնց կատարած դերը՝ պահովեցին ազգային վաստակ մը ու «բարի համրաւ» հրատարակչատան, թէ՝ Սփիւրինի եւ թէ հայրենիակի մէջ:

«Դադրը Վէրինով ու երգով» երկի հեղինակը, դարձաւ կը շարունակէ: «Շիրակ» հրատարակչատուն-տպարան-գրատուն աւանդութիւնները՝ նաև Խաղաղական ովկիանոսի լամզի համար շնորհալից կերպով մուտք գործող լուս Աննելը բաղադր:

«Դադրը Վէրինով ու երգով» երկի հեղինակը, դարձաւ կը շարունակէ: «Շիրակ» հրատարակչատուն-տպարան-գրատուն աւանդութիւնները՝ նաև Խաղաղական ովկիանոսի լամզի համար շնորհալից կերպով մուտք գործող լուս Աննելը բաղադր:

«Դադրը Վէրինով ու երգով» երկի հեղինակը, դարձաւ կը շարունակէ: «Շիրակ» հրատարակչատուն-տպարան-գրատուն աւանդութիւնները՝ նաև Խաղաղական ովկիանոսի լամզի համար շնորհալից կերպով մուտք գործող լուս Աննելը բաղադր:

«Դադրը Վէրինով ու երգով» երկի հեղինակը, դարձաւ կը շարունակէ: «Շիրակ» հրատարակչատուն-տպարան-գրատուն աւանդութիւնները՝ նաև Խաղաղական ովկիանոսի լամզ

massis Weekly

Volume 28, No. 18

Saturday, MAY 24, 2008

Opposition To Resume Street Protests If Authorities Continue Violation Of Constitutional Rights

YEREVAN -- Arman Musinian, a spokesman for former President Levon Ter-Petrosian, claimed that the Sarkisian regime is taking no "real steps" to meet the PACE demands. "Repressions against citizens are continuing," he said. "They have gained new momentum since the [May 2] second congress of the popular movement."

In his words, a dialog with the authorities is impossible as long as opposition figures are arrested and kept as hostages.

"Hundreds of citizens are summoned [to police stations] for questioning without warrants," Musinian told a news conference. "Also questioned are citizens who contributed financially to Ter-Petrosian's campaign fund. The authorities are trying to terrorize the opposition by all possible means."

Musinian confirmed that Ter-Petrosian could urge supporters to take to the streets on June 20, three days before the start of the next PACE session, if the authorities continue to ban opposition rallies. "If their common sense does not prevail by that time ... we must exercise our constitutional right," he said.

Only a handful of prominent oppositionists have been released pending trial so far. Dozens of others re-

Arman Musinian

main in jail for their alleged involvement in the March 1 clashes in Yerevan between riot police and opposition protesters demanding a re-run of the February 19 election. Some have already been given prison sentences on these and other charges related to Ter-Petrosian's campaign of post-election protests. Court hearings on these cases, accompanied by mass hunger strikes and courtroom protests by angry Ter-Petrosian supporters, have taken place on a virtually daily basis over the past month.

A Yerevan court prolonged by two more months the pre-trial arrest of Aram Karapetian, the outspoken leader of the opposition Nor Zhamanakner party. Karapetian was arrested on February 24 and charged in connection with his incriminatory questions publicly ad-

Continued on page 2

U.S. Official Discusses Continued Aid Democracy And Human Rights Issues In Armenia

YEREVAN -- A senior U.S. official ended on Friday a three-day visit to Yerevan that focused on continued U.S. economic assistance to Armenia which Washington has threatened to freeze over its government's post-election election crackdown on the opposition.

Tom Adams, the U.S. assistance coordinator for Europe and Eurasia, met Serzh Sarkisian, Prime Minister Tigran Sarkisian and other members of the current regime in Armenia. The U.S. embassy in Yerevan described the talks as "fruitful."

"He learned about the status of democracy and human rights issues in Armenia, in light of the post-election political difficulties," the embassy said in a statement. "He urged Armenian authorities to take prompt action to heal the social divisions that have arisen as a result of the political conflict."

Adams and Sarkisian specifically discussed the release of \$236 million in U.S. economic aid to Armenia promised under the Millennium Challenge Account (MCA) program. According to the Armenian president's press service, Adams said the U.S. government has "concerns" about Yerevan's fulfillment of "political criteria" tied to the program. He stressed the need for a "thorough investigation" into irregu-

U.S. assistance coordinator for Europe and Eurasia Tom Adams

larities that marred Armenia's recent presidential election and the deadly unrest that followed it.

In a late March letter to Sarkisian's predecessor Robert Kocharian, the head of a U.S. government agency managing the MCA, John Danilovich, warned that the five-year aid package could be suspended or terminated altogether if the Armenian authorities continue to crack down on dissent and restrict civil liberties. U.S. Deputy Assistant Secretary of State Matthew Bryza reaffirmed the warning last month, saying that Washington expects "dramatically positive steps" from the new Armenian leader.

Council Of Europe Senior Official Expresses Concern About The Continuing Imprisonment Of Opposition Members

YEREVAN -- The Armenian authorities have yet to satisfy Council of Europe demands for the release of opposition members arrested and imprisoned for their political activities, a senior official from the Strasbourg-based human rights organization said on Tuesday.

The "urgent release of the persons detained on seemingly artificial and politically motivated charges" following Armenia's disputed presidential election is a key requirement of a resolution adopted by the Council of Europe Parliamentary Assembly (PACE) last month. Although the authorities in Yerevan have pledged to comply with the resolution, only a handful of arrested prominent oppositionists have been released from jail so far. Dozens of others remain under arrest on charges mostly stemming from the March 1 clashes in Yerevan between riot police and opposition protesters demanding a re-run of the February 19 election.

"My position is that prisoners should be released, which is possible within the framework of Armenia," Maud de Boer-Buquicchio, Deputy Secretary General of the Council of Europe, told RFE/RL at the end of a two-day visit to Yerevan.

"I'm still waiting for good news," she said. "For me, the fact that persons are charged with a criminal offense is no obstacle to the release of prisoners."

The issue featured large during de Boer-Buquicchio's meetings with parliament speaker Tigran Torosian, Prime Minister Tigran Sarkisian and opposition leader Levon Ter-Petrosian. She also met with the wives of several arrested opposition figures.

"It's good that regime wants

Maud de Boer-Buquicchio,
Deputy Secretary General of CE

criminals to be punished," said Melissa Brown, the U.S.-born wife of Aleksandr Arzumanian, Ter-Petrosian's election campaign chief. "We must look at where those criminals are. There are no criminals in our movement. There are only political prisoners. The criminals are elsewhere."

"Nobody who shot at the people, who committed hooligan acts on March 1 has been punished so far," Brown told a news conference.

The wife of Miasnik Malkhasian, an opposition parliamentarian, agreed. "I see no real steps on the part of the authorities," said Anna Malkhasian. "If we are really a Council of Europe member state, we must make sure that nobody is thrown into prison for their political views."

While expressing concern about the continuing imprisonment of opposition members, de Boer-Buquicchio said the Armenian authorities have shown readiness to meet other PACE demands such as the lifting of serious restrictions on freedom of assembly imposed following the March 1 unrest. She praised the Armenian parliament for adopting relevant legal amendments in the first reading earlier in the day.

Congressman Adam Schiff Introduces Bill Urging End to Turkish Blockade of Armenia

WASHINGTON, DC -- Congressman Adam Schiff (D-CA) has introduced a bill urging the President and Secretary of State to call upon Turkey to immediately lift its ongoing blockade of Armenia. The "End the Turkish Blockade of Armenia Act" requires a report from the Secretary of State within 30 days of final passage that will outline steps taken by the U.S. to end Turkey's blockade of Armenia.

"We need to step up pressure on Turkey to lift the draconian blockade of Armenia, permitting Armenian businesses to fully participate in the global economy and assisting Armenia's integration into Europe," said Schiff.

The State Department has estimated that the blockade is inflating Armenia's transportation costs by 30%

35%, and the blockade has prevented U.S. and international humanitarian assistance from crossing its borders, which is a violation of U.S. law and international humanitarian standards.

Rep. Schiff is a member of the Congressional Caucus on Armenian Issues and the co-founder of the Democratic Study Group on National Security. He serves on the House Appropriations Committee, the House Judiciary Committee, and the House Permanent Select Committee on Intelligence.

Denying accusations that Turkey imposed economic embargo on Armenia, the country's ambassador to Washington, DC, Nabi Sensoy said that Turkey was the fifth biggest economic partner of Armenia and number of weekly flights between Turkey and Armenia reached four.

Eduard Aghajanov Passes Away: Cardiac Arrest Claims Pro-Pposition Economist At Age 56

By Marianna Grigoryan
ArmeniaNow reporter

Eduard Aghajanov, one of the most outspoken critics of the government's economic performance in recent years, died suddenly of an apparent heart attack Monday evening as he was at his leisure in the famous Kazirok café in downtown Yerevan.

Aghajanov, 56, who as perhaps one of Armenia's most active economic analysts was always at the center of media attention not least due to his realistic and professional analyses and evaluations, according to preliminary information died because of a heart attack.

Vardan Grigoryan, the Vice-Chairman of the opposition Democratic Path Party on whose ticket Aghajanov ran for parliament in 2007, says Aghajanov's death is the second greatest shock to the party after the death of party leader Manuk Gasparian, which happened on January 10.

"We are all shocked. Both Manuk Gasparian and Eduard Aghajanov have gone the same way. Their hearts beat for having a democratic Armenia and their hearts could not simply bear it in conditions of lies and falsehood," Grigoryan told ArmeniaNow. "This is a great loss not only for us, but for the whole nation."

Grigoryan says that in the last several months Aghajanov participated in so-called "popular walks" of the opposition in Northern Avenue and yesterday went to the café after another such stroll.

"Eduard Aghajanov underwent a heart surgery a few years ago and had complaints," director of the "Ambulance" closely held JSC Artyom Petrosyan told ArmeniaNow.

According to Petrosyan, the call for an ambulance service was received at 20.08 pm and medics were there eight minutes later.

"The final conclusion will be given as a result of a forensic examination as in cases of sudden deaths bodies are sent for a forensic examination," Petrosyan explains.

Before medical specialists certify the cause of death, Armenia's media community, politicians, Aghajanov's friends and colleagues have expressed their sorrow over the untimely death of the well-known economist and political figure.

"May Eduard Aghajanov rest in peace, he was a very good economist, also a political figure, and we had a lot to learn from him," National-Democratic

Bloc Party leader Arshak Sadoyan told ArmeniaNow.

Aghajanov, who has shown political activity since the 1990s, was minister of statistics, state registry and analyses in 1995-1998. He also was Dean of the Chair of Economics at the Slavonic University in Yerevan.

Prime Minister Tigran Sargsyan on Tuesday said in a message of condolence that he was saddened to learn the news about the sudden death of the well-known economist and political analyst.

"Eduard Aghajanov has always been distinguished by his vigorous activities, his original economic analyses, he was not indifferent to the developments in our country and had his clear standpoint and approaches," the premier's message reads. "I offer my deepest condolences to Eduard Aghajanov's family, relatives and friends."

A message of condolence spread by the Democratic Path Party says that Aghajanov's death leaves many programs incomplete and many dreams unfulfilled.

"We were saddened by the news about the sudden death of one of our best friends Eduard Aghajanov, a bright representative of the economic sphere, a person whose economic analyses were so deep, well-grounded and truthful that they left no room for argument."

A statement released by the "Popular Movement Center" describes Aghajanov as an intellectual who "would not put up with lies and falsehood" whose credo as a scholar and politician was veracity and goal was "to reveal economic jugglery".

"Apart from being an excellent specialist, he was a good person, friend. He was cheerful, optimistic. His loss is great for all of us," Aghajanov's friend, opposition politician Karapet Rubinyan told ArmeniaNow.

Aghajanov is survived by wife and two children. His funeral is on Wednesday, at Jrvezh cemetery.

Opposition To Resume Street Protests

Continued from page 1

dressed to Sarkisian and Robert Kocharyan. He arrived at the court building under police guard from a Yerevan hospital where he was taken last week with serious heart problems.

Also on Monday another Yerevan court began the trial of Vartan Jahangirian, the brother of Armenia's former Deputy Prosecutor-General Gagik Jahangirian who publicly voiced support for Ter-Petrosian and denounced Sarkisian's election victory as fraudulent. The brothers were ar-

rested outside Yerevan as they rode in a car on February 23.

Vartan Jahangirian was shot and seriously wounded by a police officer during the arrest in still unclear circumstances. The police say the shooting was accidental. He is accused of putting up resistance to law-enforcement officers.

Walking on crutches and looking frail, Jahangirian was greeted by opposition supporters with rapturous applause as he slowly made his way into the courtroom. His lawyers rejected the accusations as baseless and politically motivated.

Dr. Joanne Laycock Discusses Contradictions In British Policy Toward Armenia And Armenians

Dr. Joanne Laycock, historian who has studied British responses to Armenian issues during the late 19th and early 20th centuries, presented two public lectures in early April to present her findings.

Dr. Laycock is Manoogian Simone Foundation Post-doctoral Fellow at the Armenian Studies Program, University of Michigan, Ann Arbor.

On April 3, Dr. Laycock discussed British responses to the Armenian Refugee Crisis, 1918-1925 at the International Institute of the University of Michigan. Her second lecture, "British Encounters with Armenia in the 19th Century," co-sponsored by the Armenian Research Center, University of Michigan-Dearborn, was presented on April 7 in Southfield, Michigan, in the lecture hall of St. John Armenian Church.

In both lectures Dr. Laycock unraveled the contradictory nature of British attitudes toward Armenia and Armenians during times when the British Empire was a dominating world power and when critical events were happening in Armenian history.

Discussing the early period of contact with Armenians, the British on the one hand recognized Armenians as a fellow Christian people, "last bastions of the Christian faith" in the region, and appreciated the ruins of Ani and other architectural sites; and, on the other hand, they characterized Armenians in the provinces as "primitive," and the Armenian Church as "superstitious and backward." For the British, Armenia may be timeless but "civilization had moved West," and there had been no progress or change in the land. "Eastern invasions had subdued the Armenians and turned them into a slavish people." Nonetheless, argued Dr. Laycock, a strong pro-Armenian movement developed, a movement that tried to reconcile these contradictory perceptions into a policy that might help Armenians in the Ottoman Empire.

The theme of contradictory attitudes was also the subject of Dr. Laycock's lecture on the refugee cri-

Armenian-Turkish Relations Discussed

YEREVAN -- With the assistance of the United States Agency for International Development (USAID) a conference under heading "Global challenges and threats: Are joint efforts between Armenia and Turkey possible?" was held at "Congress" hotel in Yerevan.

Eurasia Partnership Foundation together with the Analytical Center for Globalization and Regional Cooperation organized the conference.

Armenian and Turkish experts, representatives of Embassies and several international organizations accredited to Armenia participated in the conference.

Head of Political Department of the US Embassy Steven Banks mentioned that the USA with its active diplomatic efforts tries to contribute to the establishment of relations between Armenia and Turkey, but these efforts of NGOs may also contribute to the establishment of diplomatic relations.

sis. During the First World War, she argued, the slaughter of Armenians in the Ottoman Empire was a major topic for the government and people of the British Empire, especially considering the reservoir of sympathy from earlier periods. But these tragic events were also used by the British Government as a propaganda tool against the German-Austrian-Ottoman alliance. When the war ended the British, controlling Iraq, established orphanages. Dr. Laycock displayed wrenching photos of Armenian refugee camps in Basra, Baquba and Mosul not seen publicly before (courtesy of the Nubarian Library in Paris).

Yet, argued the lecturer, earlier characterizations of Armenians returned when the caretakers of the orphanages looked upon the orphans as a problem, "half-civilized" and when "Armenians" became "a problem of their own," "oriental," "Eastern."

Both lectures were followed by a lively period of comments and of questions and answers. In response to a critic in the audience who considered British policies duplicitous, Dr. Laycock answered, "I cannot begin to apologize for these policies," although she clearly was not responsible for them personally.

In addition to covering the British Armenophile movement and response to the Armenian Genocide, the Armenian refugee relief post WWI, and British travel writing on Armenia, Dr. Laycock is currently working on Soviet Armenian history, especially with regards to the repatriation to Armenia and homeland-Diaspora relations.

Dr. Joanne Laycock received her doctorate in history from Manchester University in 2005 and has, since then, published a number of important studies in collected essays. As a Post-doctoral Fellow at the Armenian Studies Program at the University of Michigan, Dr. Laycock is working on new studies in her area of specialization.

Her book on Britain and Armenia Imagining Armenia: Orientalism, Ambiguity and Intervention, will be published by MUP this autumn.

As Director of the Analytical Center for Globalization and Regional Cooperation Stepan Grigorian mentioned the public discussions of Armenian-Turkish relations may be more efficient as they are conducted in more unconstrained atmosphere.

According to him, in spite of many problems, there are also some issues, in connection with which the two countries' interests may coincide. In the political scientist's opinion, in particular, the Kosovo problem is among them, the independence of which has been recognized by Turkey, and Armenia will recognize it sooner or later.

Armen Ashotian, Alexander Iskandarian from Armenia, Diba Nigar Goksel, Cem Toker, Arda Batu from Turkey also delivered speeches. According to them, in spite of various available issues, there are also issues where the interests of the two countries may coincide.

The majority of the Jews in Israel, the Old Yishuv and the newcomers alike, kept their non-Turkish passports in order to be protected by the Capitulations of the Ottoman Empire. The Capitulations were privileges granted to European citizens resident in Turkey in exchange for assistance given by the European nations to the disintegrating Empire.

During the war the Turkish military powers could not agree with the fact, that dozens of thousands people from hostile countries having foreign citizenship lived in Israel (the newcomers were mainly from the Russian Empire fighting against the Turks). The Turks demanded that the Jews either acquire the Ottoman citizenship or leave Israel. Bilim (the first settlers in Palestine coming from Russia) and other founders of the first Aliyah led by Eliezer Ben-Yehuda, made a public appeal to the Jews, encouraging them to adopt Ottoman citizenship. However, very few people responded, as most Jews were afraid that once they would get Turkish passports, they would be drafted to the Turkish Army, something the Jews greatly feared. Many Jews preferred to be exiled from Israel to serve in the Turkish Army.

On Friday in late March 1915, about 10000 Jewish were exiled from Israel. They were taken to Jaffa and forced to board ships belonging to neutral states such as Italy, USA, etc. The deportation was carried out with great cruelty. The deportees left all their property behind, women and children were hurled into the ships. It was a tragic and oppressing sight.

Avshalom Feinberg, who witnessed the deportations, went to Jerusalem to the Anti-Locust Department, and encouraged Aharon Aharonson to start an uprising; because the Jewish settlements were on the brink of annihilation. Avshalom insisted that, in his opinion, that it had been the Germans that advised Turkey to deport the Jews.

...We must help the English and the French to win the war, -said Avshalom, - otherwise if the Germans win, God forbid, our country will become a German colony as part of Germanys slogan Drang nach Osten plan. Germany has no settlements, with a population of over 85 million; it is looking for new lands. Israel is one of its targets the Germans had already started to populate it, masquerading as the Knights Templar.

The Extermination of the Armenians

... On the second day of our journey, we saw a corpse flowing in the Euphrates. We were surprised but the soldier accompanying us reassured us that this was a body of an Armenian. We found out that there was a camp nearby, on the other side of the Euphrates where Armenians deported from Armenia were being held. Our friend Shirinyan turned white and asked us to cross the Euphrates and go to the Armenian camp.

We found several hundred people in the camp living in small handmade huts. The territory was clean; the huts were built on one line. We passed by huts and looked inside. We saw women and children. In one of the huts, Shirinyan found one of his aunts, who

A Witness Of The Armenian Massacres “That’s How It Was” Narrated by Eitan Belkind

Published by the Ministry of Defense of Israel, 1979, pages 77-78, 115-116, 118-120, 124, 127

It may take a few minutes to read it, but it will be a worthwhile educational experience for those that are NOT aware of these historical facts.

Eitan Belkind (1887-1979) was born in Rishon LeZion and graduated from Turkish military high school. During WWI he participated in a team fighting locust invasions. Together with a few other outraged witnesses of the Armenian massacres, he founded NILI, an organization, which collaborated with the British against the Turks.

told that all men had been killed; only women and children remained. Shirinyan had no idea what had happened to his nation. Shocked, he began to cry on his aunts shoulder, but Jacob Baker and I tried to cheer him up and said that we still had our duty to do. We went on; the further we traveled the more floating corpses of Armenians we saw. After six days, we reached Der-el-Zor, an important city of the region. We paid a visit to the military Commandant of the city, the Circassian Colonel Ahmad Bey. We presented our papers and explained the purpose of our journey. My friend Jacob Baker was given an accommodation, but I and my friend Shirinyan were arrested. Later Jacob Baker visited us and said that we were detained for being Armenians. It turned out the Commandant believed I was also Armenian my first name Eitan, was written in Turkish [which then used Arabic characters Translators note] with the sound i was presented by two dots subscript, the character t was written with two dots superscript, so the Commander read my name as Etian, which sounded perfectly Armenian.

No matter how much I tried to explain things to the Commandant-said Baker-I could not persuade him. I have sent a telegram to the chief in Damascus. I was kept in custody for two days until a telegram with order to release me. I do not know what happened to our friend Shirinyan. Der-el-Zor, was a military centre, so it had a military hospital lead by a Jewish doctor Bhor (?) and a Jewish pharmacist called Arto. There we found out that Ahmad Bey, was the commander of Circassian troops mobilized for exterminating the Armenians. The doctor and the pharmacist invited us to their roomy house, told us that all Armenian men had been killed on the way from their homes in Anatolia, and beautiful women and girls were left to the mercy of Bedouins.

As soon as we found horses to ride and soldiers to accompany us, Jacob Baker went on his way to Mosul, I set out to my region, along the river Kibur (?). At night before departure we heard terrible, heart-rending female screams. The Armenian camp was one kilometer away from our house. The screaming continued all night. We asked what was happening, they told us that children were being taken from their mothers to live in dormitories and continue their education. However in the morning when we set off and crossed the bridge across Euphrates, I was shocked to see the river red with blood and beheaded corpses of children floating on the

water. The scene was horrible, as there was nothing we could do.

After three days riding, I reached Aram-Naharaim where I witnessed a terrible tragedy. There were two camps next to each other, one Armenian and one Circassian. The Circassians were busy with exterminating the Armenians. There were also Arab sheikhs, who selected beautiful Armenian girls as their wives. Two women approached me and gave their photos to me. Should I ever get to Aleppo and find their families (whether their families were alive, was a question), the women asked me to send their greetings to whomever I find there.

The Circassian officer seeing me talk to the two Armenian women ordered me to leave but I stayed to see what would happen to the Armenians. The Circassian soldiers ordered the Armenians to gather dry grass and pile it into a tall pyramid, then they tied up all the Armenians who were there, almost 5000 souls, their hands tied together and put them in a circle around the pile of grass and set it afire in a blaze, which rose up to the heaven together with the screams of the wretched people, who were being burned to death. I fled from the place I could not stand this horrifying sight. I rode as fast as I could, wishing to get as far from the place as possible. After two hours of crazy gallop I could still hear screams of the poor victims until they died out. In two days I returned to that place and saw the burned bodies of thousands people.

I approached the Sandjar Mountains where Yezidim lived. At the foot of the mountain, on my way to the city Urfa in the north, I witnessed several mass-exterminations of the Armenians. People were wretched, desperate to madness. In one of the houses I saw an Armenian woman cooking her own child's body in a pot. All the roads were strewn with the corpses of murdered Armenians.

A Jewish Woman in a Sheikhs Tent

...I went to the sheikhs tent and was very happy to find my friend Jacob Baker.

At midnight after the meal was over, the sheikh went to his tent and we stayed back. There was a little boy watching over the fire. Jacob Baker and I spoke French. I told him about the things that happened to me in Urfa and about Armenian pogroms that I saw on my way and he told me about his work in Mosul. We sat talking late in the night, when suddenly the child whom we mistook for a Bedouin told us in French that he and his mother are Armenians and the chief of the tribe had saved them from extermination. His mother became the sheikhs wife and he helped welcoming guests. The child went on and told us that the chief of the other tribe had a Jewish wife taken from the family of the city Caesarea in Anatolia. Her husband had been killed and the sheikh took her.

We were shocked upon hearing this and asked the boy whether we could meet the woman. In spite of the danger the child got into the tent where the Jewess was. Everyone in the tent was asleep and the woman managed to get unnoticed. She was 25 and very beautiful. She told us her surname was Biram, a typical Turkish name. Her family lived in the Armenian quarter of the city and when they were taking the Armenians, they also took this woman with her husband and child despite all their protests. Her husband and child had been killed but she was rescued by the Arab sheikh who took her as his wife. We promised to take care of her.

...Two weeks later I turned towards the Euphrates and hurried back to Der-el-Zor. In the post I found a letter from Haim Khanum in Constantinople (the main city of Turkey), who asked me not to interfere in the case of Mrs. Biram, as she had connections with the killings of the Armenians that was a military secret. Besides I sent a letter to my niece Tsilya, who was a student in Berlin, in answer to my letter sent by German military mail, where I described everything that had happened to the Armenians. I got my letter back with a request never to write to her about such things again, to beware of the German military mail, because my letters might get opened by censors.

In Der-el-Zor I stayed with the pharmacist Arto, who now had five Armenian wives whom he married so as to save their lives. He told me that about 30 Armenian women were working in the military hospital this had been Doctor Bhor's way of rescuing them.

I must mention that all the time I was in Aram Naharaim, I was unable to eat the splendid fish from the Euphrates, which I liked very much, remembering that those fishes had fed off the corpses of murdered Armenians, including young children. I was also unable to have sexual relationship with the Armenian girls who were offered me by Doctor Bhor and pharmacist Arto.

While still in Damascus... I gave my records about the Armenian massacres to Josef Lishansky.

Continued on page 4

UAF's 147th Airlift Delivers \$4 Million Of Aid To Armenia

GLENDALE -- The United Armenian Fund's 147th airlift arrived in Yerevan on May 17, delivering over \$4 million of humanitarian assistance.

The UAF itself collected \$3.9 million of medicines and medical supplies for this flight, donated by the Catholic Medical Mission Board (\$2.4 million); AmeriCares (\$1.4 million) and Direct Relief International (\$76,000). Other organizations which contributed goods for this airlift were: Dr. Stephen Kashian (\$88,000); Foundation Semra Plus of Switzerland (\$30,000); Orthopedic Technique & Rehabilitation of Switzerland (\$25,000); Gregory H.J Park (\$24,000); Harut Chantikian (\$22,000) and Howard Karagheusian

Commemorative Corp. (\$22,000). Also contributing supplies to this airlift were: Armenian Relief Society (\$12,000); Fund for Armenian Relief (\$5,000) and Armenian General Benevolent Union (\$5,000).

Since its inception in 1989, the UAF has sent \$526 million of humanitarian assistance to Armenia on board 147 airlifts and 1,575 sea containers.

The UAF is the collective effort of the Armenian Assembly of America, Armenian General Benevolent Union, Armenian Missionary Association of America, Armenian Relief Society, Diocese of the Armenian Church of America, Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America and The Lincy Foundation.

The Blue Book: Political Truth or Historical Fact

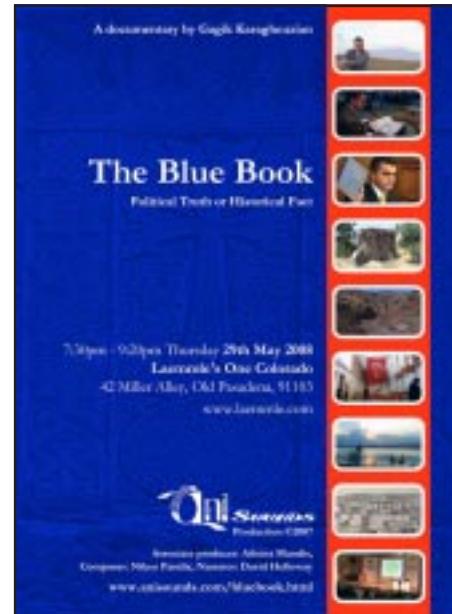
In this age of information it is absurd that there are still many discrepancies between what historians hold as facts and politicians would have us believe as truths. The Blue Book is an observational documentary, which scrutinizes one of these cases.

In 2005 The Turkish Grand National Assembly (TGNA) sent a petition to the British Parliament, asking the latter to apologise for its 1916 publication, "The Treatment of Armenians in the Ottoman Empire 1915-1916". This report was the first account of the Armenians Genocide using eyewitness testimonies. The TGNA wanted the British Parliament to declare it as false and based on forgeries. The petition was signed by all of the members of the Assembly, including Erdogan the Prime minister, and Gul the then foreign secretary now President of Turkey.

Five years earlier in 2000 Ara Sarafian a British historian, had republished the Parliamentary report "The Treatment of Armenians in the Ottoman Empire 1915-1916", also known as the Blue Book.

He had based his research on documents at the National Archives in the UK and USA. All of these documents show clearly where their sources were from. They were authenticated at the time and could be easily authenticated again today.

When Sarafian heard about the petition he started a campaign defending the original work and the integrity of his republication. This campaign took him to Turkey where at a symposium tilted "New approaches to Turkish-Armenian Relations"; he confronted the deniers of the Armenian Genocide and the architects of the 2005 petition. While there Sarafian met and discussed the issue

with number of historian, including historians from the state sponsored Turkish Historical society. He became centre of media attention and was invited to take part in discussion with a historian from the Turkish Historical Society (TTK) on a television program.

Throughout the program the Turkish Historian held to the deniers' position, but during the commercial break while still being filmed for the documentary he commented that the Petition sent by the TGNA did not have any academic merit and it was purely a political exercise.

"The Blue Book" records the ongoing Turkish denial of the Armenian Genocide at the highest levels of Turkish state, media and academia. It shows that the official British and United States position supporting the Turkish position is cynical if not dishonest. It also shows that the Blue Book issue still remains a test of Turkey's willingness to discuss the Armenian Genocide issue in an open and critical manner.

"That's How It Was"

Continued from page 3

When we returned testing station I stayed with Sara. She told me that my records of Armenian massacres, which she had sent to Egypt [to the British-J.S.], had made a great impression.

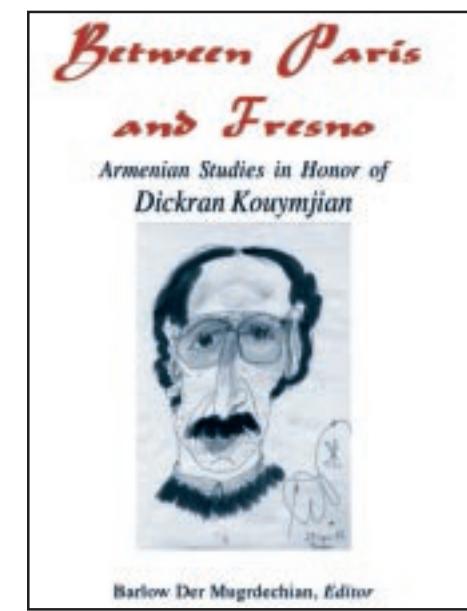
...In my trips in the south of Syria and Iraq I saw with my own eyes the extermination of the Armenian nation, I watched the atrocious murders, and saw childrens heads cut off and watched the burning of innocent people whose

Festschrift in Honor of Dickran Kouymjian "Between Paris and Fresno: Armenian Studies in Honor of Dickran Kouymjian"

FRESNO -- Mazda Publishers of Costa Mesa, California announces the April 2008 publication of Between Paris and Fresno: Armenian Studies in Honor of Dickran Kouymjian, which pays tribute to the distinguished academic career of Dr. Dickran Kouymjian, Haig and Isabel Berberian Professor of Armenian Studies and Director of the Armenian Studies Program at Fresno State. Edited by Barlow Der Mugrdechian, a long-time colleague of Kouymjian's in the Armenian Studies Program, the articles included in the 816 page Festschrift underline the broad spectrum of Kouymjian's interests in Armenian, Islamic, Classical, and Byzantine history and art, the humanities, literature, film, genocide, and Saroyan studies.

The official languages of Between Paris and Fresno are English and French, with thirty-seven articles in English and nine in French. The forty-six contributors are from such diverse countries as Armenia, Austria, Belgium, Canada, Denmark, England, France, Ireland, Israel, Italy, the Netherlands, Switzerland, and the United States.

The contributors, who are among the top scholars in the world, include: Rouben Adalian, Joseph Alexanian, Sebouh Aslanian, Artsvi Bakhchinyan, Peter Balakian, George Bournoutian, Azat Bozoyan, Marco Brambilla, Helmut Buschhausen, David Calonne, Levon Chookaszian, James Clackson, Peter Cowe, Claude Cox, Yolande Crowe, Gérard Dédéyan, Barlow Der Mugrdechian, Roberta Ervine, Eric Hamp, Richard Hovannisian, Micah Jendian, Harry Keyishian, Michael Kovacs, Henning Lehmann, Christina Maranci, Marielle Martiniani-Reber, Vartan Matiossian, Barbara Merguerian, Claude Mutafian, Mikaël Nicanian, Hilary Richardson, Vahram Shemmassian, Lorne Shirinian, Michael Stone, Ronald

Sunny, Yves Ternon, Robert Thomson, Giusto Traina, Gabriella Ulugogian, Edda Vardanyan, Bert Vaux, Aram Veeser, Christopher Walker, Jos Weitenberg, Christopher Young, and Boghos Levon Vardapet Zekiyan.

The idea of preparing a Festschrift was formulated in late 2003 and a first announcement and solicitation for articles began early in 2004, coinciding with several significant milestones in Dr. Kouymjian's life: his seventieth birthday (1934-2004); his forty-fifth year as a university teacher (1959-2004); and his fifteenth year as holder of the Haig and Isabel Berberian Chair of Armenian Studies (1989-2004).

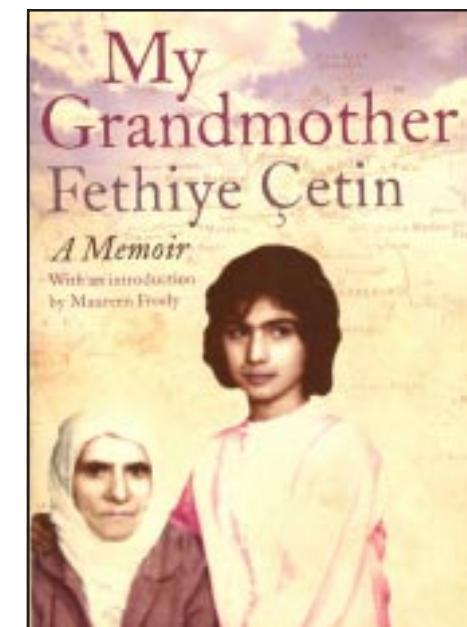
In addition to serving as Coordinator-Director of the Armenian Studies Program at California State University, Fresno, for the last thirty-one years, Professor Kouymjian has, since 1989, been the holder of the Haig and Isabel Berberian Chair of Armenian Studies.

Between Paris and Fresno: Armenian Studies in Honor of Dickran Kouymjian will be a lasting tribute to Dr. Kouymjian.

My Grandmother: A Memoir By Fathiye Cetin

Growing up in the small Turkish town of Maden, Fethiye Cetin knew her grandmother as a happy and respected Muslim housewife. Only after six decades would she reveal the secret that haunted her: as a Christian-born Armenian, she was condemned to perish in the death marches of 1915. "My Grandmother, A Memoir" tells the story of a woman who found safety only at the expense of her name, her family, her religion and her nationality. Rescued from death by a Turkish Muslim gendarme, Cetin's grandmother was brought up as a Muslim and taught to conceal her past. It was only on her deathbed that she began to reveal her story. After her death, Cetin continued to connect with distant family members in America to fill in the gaps of her grandmother's incredible story. Breaking through nearly a century of silence and repression enforced by the Turkish government's persistent denial of the Armenian genocide, Cetin offers a courageous glimpse into a heritage shared by an estimated two million Turks.

Part memoir, part history, My Grandmother is a complex family narrative that unfolds into dramatic revelations at the heart of a family's past - and

a country's.

Fethiye Cetin is Turkish human-rights lawyer who has represented, among others, Hrant Dink, the Turkish-Armenian journalist assassinated in Istanbul in January 2007.

She is a member of the Committee to Promote Human Rights and has served as a spokesperson for the Minority Rights Working Group. Her articles have appeared in many newspapers and periodicals.

ԳՐԱԿԱՆ

ՄԱՐԴ, ՈՐ Կ'ԱՊՐԻ ԻՐԱԿԱՆ ՀԵՔԻԱԹՆԵՐԻ ԵՒ ՀԵՔԻԱԹ-ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՇԽԱՐՅՈՒՄ

(ՊԵՊՈ ՍԻՄՈՆԵԱՆԻ «ԷԶԵՐ ԵՒ ՆԵՒԹԵՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ» ԵՒ «ՍԻԶԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ԼՈՅԱՐՈՒՆ ԴԻԱՑ» ՀԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ ՏՊԱԿՈՒԹԵԱՄ)

ԹԱՄԱՐՅՈՎՀԱՆԻՍԵԱՆ (Արուեստագիտութեան Դոկտոր)

Հայ գրականութեան եւ մամուլի ասպարէզների 60-ականների սերունդի երեւելի ներկայացուցիչն է Պէտք Սիմոնեանը: Երկար տարիների ուսուցիչ եւ տնօրէն, ժամանակին Հ.Բ.Լ.Մ.-ի Հայագիտական Հիմնարկի հայ գրականութեան դասախոս, սփիւռքահայ մամուլի վաստակաշատ ներկայացուցիչ, մաս է կազմում «Կամար»-ի խմբագրութեան, տարիներ խմբագրել է «Արարատ» օրաթերթի գրական-մշակութային էջը, ընդգրկուած է եղել «Արարատ Գրական»-ի եւ «Շիրակ»-ի խմբագրակազմերի մէջ, իր ակներեւ նպաստն է բերել լիբանանահայ գրական մամուլին եւ հայագիտական հանդէսներին: «Ահեկան», «Նախրի», «Բագին», «Էջեր Գրականութեան եւ Արուեստի», «Հայկագեան Հայագիտական Հանդէս», «Համկ, Հայագիտական տարեգիրք»՝ համայն Սփիւռքի մէջ ներկայանալի գեր եւ տեղ ունեցող պարբերականների այս փունջը երկար տասնամեակներ հարստացել է Պէտք Սիմոնեանի անունով ստորագրուած բազմաւոռ եւ բազմաբովանդակ հրապարակումներով: Պէտք Սիմոնեանի՝ մեր օրերի մանկավարժի մտահոգութիւնները եւ բազում իննդիրների ազգանպաստ լուծման կեռմանների ուրուագրումները ամփոփուած են «Հայակերտում եւ մանկավարժութիւն» հատորում (1996թ.): Հեղինակ է նաեւ մարդու իրաւոնքներին առնչուող աշխատութեանը. «Մարդկային իրաւանց հարցեր» (1994թ.): Եւ սակայն այս ամէնը չի խոչընդոտում Պէտք Սիմոնեանի բանաստեղծ լինելուն: Պարբերաբար, նրա գրիչը հետաքրքրական երանգներով է հարստացրել նաեւ արդի սփիւռքահայ արձակը: «Մուէն, ծուէն երիզներ» (1980թ.), «Մայրիներու արմատները», (1985թ.) հատորները բովանդակում են Պէտք Սիմոնեանի արձակ գործերը: Իսկ չափածոները հիմնականում ամփոփուած են «Նախերգանք» (1968թ.), «Կանաչներու առասպելը» (1977թ.), «Մարդեղութիւն» (1981, երեւան), «Մառին ճիչը» (1991թ.) ժողովածուներում:

Տարիների ընթացքում Պէտք
Միմոնեանի այլ եւ այլ գրական
սեռերի գործերը եւ հրապարա-
կագրական նիւթերը տպագրուել
են Հայաստանի մամուլում, ի շարու.
«Գրական թերթ», «Սովետական
Հայաստան» ամագլիք, «Հայրենի-
քի ձայն»...:

Եւ արդ, ցանկութիւն ունեմ
հայ գրականութեան մասին (արե-
ւելահայ եւ արեւմտահայ) ուսում-
նասիրութիւններս լրացնել անդ-
րադարձումով՝ Պէտք Սիմոնեանի
զոյց հատորներին: «Քչեր եւ նիւ-
թեր գրականութեան, Ա.հատոր»
(Հրատարակուած է Գալուստ Կիւլ-
պէնկեան Հիմնարկութեան մեկե-
նասութեամբ, կաթողիկոսութեան
Հայոց Մեծի Տանն Կիլիլիկիոյ տպա-
րան, Անթիլիաս): Հատորն այս
ներկայացնում է իրենից արեւմ-
տահայ եւ արեւելահայ գրականու-
թեան երեւելի անունների ու գրա-
կան երկերի, նաև սփիւռքահայ
մամուլի եւ գրողների խորաթա-
փանց գրականագիտ-բանամեջըին յա-

ըիր ուսումնասիրութիւններ: Հեղինակի գրչի ներքոյ նորովի լոյսով են շունչ առնում մեզ համար շատ եւ շատ նուիրական անունների կեանքն ու գործը. Ռուբէն Սեւակ, Մուշեղ Իշխան, Զահրատ, Վահէ Վահեան, Յակոբ Օշական, Գառնիկ Աղդարեան, Վահրամ Մավեան, Արմէն Դարեան....:

Առանձնակի ուշագրաւ են
գրքում վազգէն Շուշանեանին եւ
Շահան Շահնուրին վերաբերող հատ-
ուածները, որոնց առանցքն են
«Մարդ մը, որ Արարատ չունի իր
հոգեոյն խորը» «Շուշանեանի յայտ-
նի գրքի շուրջ՝ Պէտք Սիմոնեանի
մտազննութմները եւ դիտարկութմնե-
րը: Ժողովածուն այս աչքի է զար-
նում հեղինակի՝ փաստերի, երե-
ւոյթների, ասելիքի համատեքստը
եւ երբեմն թաքնուած իրական
իմաստը կարդալու-վերծանելու
օժտուածութեամբ: Ինչը, աներկ-
բայօրէն, առաւել ուշայրոյց է
դարձնում նրա «Քջեր եւ Նիւթեր
գրականութեան» ստուար հատորը:

...Եւ նատած եմ ահա՝ Միջերկ-
րականի ափին, Միջերկրականի
լոյսերուն դիմաց, ու իմ ձեռքերի
մէջ տրոփում-ալիքում է «Մի-
ջերկրականի լոյսերուն դիմաց»
Պէտք Սիմոնեանի գիրքը:

«Միջերկրականը կա՛ր, որպէս ջուրի յօրինուած պոեմ՝ իմ ոտաքոպիկ խեղճ մանկութեանս լոյսի ակնարկին»։ Կարելի է պարզապէս հիմանալ Միջերկրականի վեհածուփի անհուն կապոյտով, զմայլուել նրա հրաշագեղ համայնապատկերով, որ ծուէն-ծուէն մեզ են բերում մէկ կայտառ, մէկ անդորրասահ նրա ալիքները։ Սակայն Պէտք Սիմոնեանը իր գրքի առաջին իսկ էջում, առաջին իսկ տողով ակներեւ է դարձնում իր եւ Միջերկրականի միջեւ եղած իրական համատեքստը։ Այն, որ գրքի հեղինակից էլ դուրս, նրանից էլ զատ՝ վերաբերում է իր ժողովուրդի հսկայ ու հոծ զանգուածի։ «Վերեւ երկինքն էր լազուր անհունի դաշտային գետով, որ մաքրագտեր էի շունչս ու թոքս ինքնութեան թոյնէն եւ Տարագրութեան ցնցոտիներէն Միջերկրականի եզերքին փուլած...»։ Սա՝ հայ մարդու բանաստեղծօրէն ապրուած ապրում-գիտակցումն է. ցնցոտիներ հագած հայի տարագիր ճակատագիրը այստեղ՝ Լիբանանի Միջերկրականի ափերին գտաւ լազուր երկինք ու իր վէրքերը բալասանող մաքրամարու ջոնեու։

«Առաջին օրէն Միջերկրականը սիրեցի անբաւ երազի ափով, ու իր անհույսն փշրանքներ առի մէջս բեկելով, մէջս ձուլելով սիրոյ թաղանդով...»: Միջերկրականը ա'յս ափերում, ա'յս երկնքի տակ ծփացող Միջերկրականը, այո՛, նաեւ մարդկային սիրոյ դաս է: Սակայն այսքանով չի՛ աւարտում հայի՛ Միջերկրականի ափին գտած տարագիր ափոփանքը. «Լոյսերով օծուն Պէյրութ քաղաքը Միջերկրականի աչքով սիրեցի, երգով խայտացի»: Արժանի է սիրուն Պէյրութ Լիբանանը: Ես նոյնպէս կը սիրեմ Պէյրութը: Բայց Պէտօ Միջոնեանի սէրը առ Լիբանանի քաղաքածայցը յանկարծ թէ՛ պատմականօրէն պատճառաբանուած, տամում է նրան այս հողից անդին, դէպի... «Ինչո՞ւ ան թուաց - պատրանքով ինձի, կրկներեւով թով մի անմեկնելի՛ պա-

տառ մը չքնաղ մերթ ծով Սեւանի
կամ Վանաց լիճին...»։ Այս քաղցր-
հոգետանջ հարցի պատասխանը
ինքն է տալիս. «Հող կորմնցուցած,
ծովու կարօտով մեռած ու յառնած
հայու բեկորիս աքսորեալ շուն-
չիս...»։

Թերթում եմ զրքի էջը. «Իմ
Պէյռութ, երազներուս ուկի աղ-
բիւր ու ծաղկած հրաշքներու տաք
աւազան, իմ Պէյռութ, երկինքնե-
րու ծովը մաքուր ու աճող իմ
սէրերուս քուրմ սրբազան: Իմ Պէյ-
րութ, դուն քաղաք կառուցուող,
յաւերժի անուրջների որոնող, ան-
դունդէ դէպի կեանք, դէպի կայք
արշաւող իմ քաղաք: Անանց Այգ՝
իմ Պէյռութ»:

Ինչո՞ւ է ինձ թուում մի պատրանքով լուսէ, անմենենելի մի կրկներեւոյթով, թէ այս առղեքը նաեւ... Երեւանի ու Անիի, էջմիածնի ու Ղարբաղի մասին են... ճիշդ այնպէս, ինչպէս որ երբ Պէտօ Սիհոննեանը Միջերկրականի մասին կը գրի՝ այն նրա աչքին ու սրտին՝ պատրանքով մը Սեւան ու Վանայծով կը թուայ... Փառախոչ՝ Եւուուեւ, Եւուուեւ,

Պատրանքը՝ իրաւացի է եւ
ճիշդ: Երբ կ'ապրի բանաստեղծու-
թեան մէջ: Եւ միայն բանաստեղծին
է հասու՝ ձօնելով մէկին՝ օրհներգել
միւսը, առաջինին սակայն հաւա-
տարիմ մնալով:

«...Աշխարհը համակ փողոց
մընէ, որ ամէն օր աշխարհ մը ցաւ
կ'երթեւեկէ, կովկաստելով ուրիշ
ցափ ցանցեր անբոյն, փողոցներու
մորմոքները չունին երթեք ո՛չ հայ-
րենիք, ո՛չ ազգ ու ցեղ, ո՛չ ալ
լեզու...»:

Իրապէս, մեր ամբողջ կենաքի
ընթացքում մենք օրը տասնեակ
անգամներ անցնում-քայլում ենք

փողոցով... Սակայն նկատում ենք նրան, զգում-զիտակցում ենք նրա կենդանի էութիւնը: Այս, որ ապրում է իր ինքնազոյով, մեզանից անկախ, տարասուզուած իր առտնին հոգուների եւ յարափոփոխ լաբիրինթոսի մէջ: Փողոցը մեզ համար սոսկ միջոց է: Իսկ բանաստեղծի համար փողոցը՝ նպատակ է: Նրա զգայուն, մտազննին հոգու հայեացքից չի' վրիսել այդ պարզ ճշմարտութիւնը. փողոցը անկախ, ինքնօրինակ, անկրկնելի մի էականութիւն է: Իւրաստիպ «թատերագիր» է փողոցը, որ իր իսկ ձեռքով գրում է իր կեանքի տրաման, կատակերգութիւնը ու ողերգութիւնը: Բեմադրիչ եւ դերասան է փողոցը, որ ինքը բեմադրում է իր «ստեղծուած» մենարները եւ «խաղում» այն՝ իր իսկ ծնուած «հերոսներով»: Ահա դրանք՝ բանաստեղծի հոգու աչքերով նշանարուած կարդացածները. «Մանկութեանս Փողոցը», «Մեր Փողոցը», «Փողոց Մը՝ Պուրճ Համուտէն», «Հանրատան Փողոցը», «Փողոցին Շունը», «Փողոցներու Ընկեցիկը», «Փողոցին Լակոտը», «Փողոցին Համբոյրը»....: Հեղինակը թաթախում է փողոցի այլազան պատկերները նկարագրողական եւ խոր մարդկացին զգացումներով՝ խղճմտանքից մինչեւ քնարական, ու եզրայանգումներով: «Վերլիպը» բանաստեղծութեան կուր կառուցուած քով իւրովի արձան է զնում իր կեանքի անզած-տեսած փողոզներին:

Հետաքրքրական է Պէտօ Սի-
մոնեան բանաստեղծի՝ կեանքի,
առարկայական «անշունչ» աշխար-
հի վերծանում-մեկնումը: «Պա-

覃文平 17

ԱԼԵԲ ԹՈՒՐ

www.Aleptour.com

ԱՆՆԱԽՐԵԲԱԳ ՇՐՋԱՎՄՈՒՄ

ՍԱՆ ՖՐԱՆՍԻՍՔՈ ԵՒ ԱՅԼ ՎԱՅՐԵՐ

1. Լոս Աննելըս-Սանթա Պարպարա-Սօլվէնկ-Սանթա Մարիա
 2. Սանթա Մարիա-Գարմէլ - 17 Մայի Ուաֆ - Մանըրէյ - Սան Ֆրանսիսիսօ
 3. Սան Ֆրանսիսիսօ
 4. Սան Ֆրանսիսիսօ - Եռևակմըթի - Ֆրէզնօ
 5. Ֆրէզնօ - Լոս Աննելըս

Միայն \$325 – 5օր Յունիս 23-27, 2008
Ներառեալ երթեւեկ, պանդոկ, նախաճաշ, պտոյտներ...

Հասոյթը պիտի յատկացուի Փասատինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ Փոնտին

Սահմանափակ տեղեր
Մանրամասնութեան համար զանգահարել
(626) 797-9469

ՀԱՄԵՐԳ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈՍԿՐԱՋՈՒՅԹԻ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՆԵՐՈՒՄ ՀԻՄՆԱՐԿԸ ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵ ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՔԱՅԼԱՐՇԱԾԸ

Գործակցութեամբ կլէնտէցլի Memorial Հիւանդանոցին, Հայկական Ոսկրածուծի նուիրատուներու Հիմնարկը (ՀՊՆԱՀ) կը յայտարարէ իր երրորդ տարեկան քայլարշաւի ծրագիրը, որ տեղի պիտի ունենայ Շաբաթ, Ցունիս 21-ին, Griffith Park-ին մէջ: Հասոյթը պիտի նպաստէ Հայաստանի մէջ Ցողունալին Բջիջներու Պատուատումի կեղրո-

համեր ամէն հայու, որ արեան առնչուող մահացու հիւանդութեամբ կը տառապի, եւ կարելի ամէն միջոց ի գործ դնել՝ ոսկրածուծի համապատասխանեցումով եւ երկարաժամկետ դարձուածով անոր կեանքը: Դեկտեմբեր 2000-էն ասդին, համազգացին ճիգերով Հիմնարկը արձանագրեց աւելի քան 14,000 նուիրատուներ, ճշդորշեց

ՀՊՆԱՀ-ի բայլարշաւի կազմակերպիչ յանձնախումբի անդամները

Նի հիմնադրման ծրագրին:

Համայնքի աւելի քան 1000 անդամներ, նուիրատուներ, հիւանդներ եւ անտնաց ընտանեկան պարագաները կը պատուի որ մասնակցին այս տարեկան հանգանակալին միջոցառման, որ կը ներառէ 5 եւ 10 քիլոմետր քայլարշաւ: Աւարտին՝ տեղի պիտի ունենայ փառասօն, ուր կամաւորներ եւ քայլարշաւի մասնակիցներ պիտի տօնեն իրենց յաջողութիւնը: Հաճելի մթնոլորտի մէջ, երաժշտութեան ընկերակցութեամբ՝ պիտի մատակարարուի համարած ուտելիքներ, ինչպէս նաեւ երեխաներու համար՝ խաղեր: Քայլարշաւի մասնակիցները պիտի ստանան այդ առիթով պատրաստուած յատուկ շապիկը, ինչպէս նաեւ պայտասակ մը՝ զբաղմունքի իրերով եւ մանդարարու ուտելիքներով:

Անցեալի նկատառելի նուիրատութեանց, ինչպէս նաեւ այս տարուան Ապրիլին մէծ յաջողութիւն արձանագրած թելեթոնէն՝ Հիմնարկը արդէն իսկ գոյացուցած է \$500,000, Հայաստանի մէջ Ցողունային Բջիջներու Պատուատումի կեղրոնին ի նպաստ: Հիմնարկը կը յուսայ գոյացնել մնացեալ \$350,000-ը յառաջիկայ հինգ ամիսներու ընթացքին: Անմիջապէս որ գումարը գոյանայ, ծրագիրը գործադրութեան պիտի դրուի եւ կեղրոնը պիտի անցնի արեան քաղցկեղի եւ արեան առնչուող տարբեր հիւանդիւններէ տառապող աւելի մէծ թիւով հիւանդներու կեանքը փրկելու գործընթացին՝ ցողունալին բջիջներու փոխ պատուատումի ճամբարը, ինչպէս նաեւ հիմնական դեր պիտի կատարէ այլ հիւանդութեանց՝ ինչպէս օրինակ քաղցկեղի գոյացնակելու առումով: Մասնակցութեան համար կարելի է արձանագրուիլ նաեւ քայլարշաւի օրը, առաւտունան ժամը 7:30-էն սկսեալ: Մինչեւ Ցունիս 20 արձանագրութեան արժէքն է \$20.00, իսկ քայլարշաւի օրը՝ \$25.00: Քայլարշաւի օրը ընդունելի են stroller եւ wheelchair.

Պատուատումի կեղրոնը Հայաստանի մէջ առաջինն է եւ ամենէն կարեւոր միջոցներէն՝ կեանքերու փրկութեան: ՀՊՆԱՀ-ի վարչական կեղրոնը հաստատուած է Լոս Անձելլու, ինչպէս նաեւ տարրալուծարան ունի երեւանի մէջ, Հայաստան: ՀՊՆԱՀ-ը ոչ հասութաբեր հիմնարկութիւնն է, որուն առաքելութիւնն է

854 հիւանդներ, գտաւ 695 համապատասխանեցումներ, եւ ամենէն կարեւոր՝ կատարեց 8 փոխ պատուատումներ Հայաստանի, Ամերիկացի Միացեալ Նահանգներու եւ երրոպացի մէջ:

ՀՊՆԱՀ-ի ի նպաստ դրամահաւաքի կողքին, քայլարշաւը առիթ պիտի ընծայէ բոլոր անոնց, որոնք տակաւին չեն արձանագրուած՝ որ պէս ցողունացին բջիջներու հաւանական նուիրատու: Այդ նպատակով, տեղադրուած պիտի ըլլայ յատուկ կրպակ, ուր ենթակայի լորձունքն օրինակ մը պիտի վերցուի, որ ետքը պիտի ուղարկուի տարրալուծարան՝ յատակացնելու եթէ կը համապատասխանէ կարօտալի ունէ հիւանդի:

Քայլարշաւի մասնակցութեամբ հետաքրքրուողները կրնան արձանագրուիլ՝ այցելու կամ հնուաձանելով (323) 663-3609 թիւին: Յատուկ հնարաւորութիւն ստեղծուած է բոլոր անոնց համար, որոնք կ'ուզեն արձանագրուիլ որպէս խումբ, եւ մթցիլ այլ խումբներու հետ, ինչպէս օրինակ՝ մասնակիցներու թիւի, քայլարշաւը աւելի շուտ աւարտելու, կամ աւելի գումար հանգանակելու առումով: Մասնակցութեան համար կարելի է արձանագրուիլ նաեւ քայլարշաւի օրը, առաւտունան ժամը 7:30-էն սկսեալ: Մինչեւ Ցունիս 20 արձանագրութեան արժէքն է \$20.00, իսկ քայլարշաւի օրը՝ \$25.00: Քայլարշաւի օրը ընդունելի են stroller եւ wheelchair.

Քայլարշաւը պիտի սկսի առաւտուաստումի ճամբարը, ինչպէս նաեւ հիմնական դեր պիտի կատարէ այլ հիւանդութեանց՝ ինչպէս օրինակ քաղցկեղի, շաքարախտի, եւ սրտի հիւանդութեանց դարձանումին մէջ:

Պատուատումի կեղրոնը Հայաստանի մէջ առաջինն է եւ ամենէն կարեւոր միջոցներէն՝ կեանքերու փրկութեան: ՀՊՆԱՀ-ի վարչական կեղրոնը հաստատուած է Լոս Անձելլու, ինչպէս նաեւ տարրալուծարան ունի երեւանի մէջ, Հայաստան: ՀՊՆԱՀ-ը ոչ հասութաբեր հիմնարկութիւնն է, որուն առաքելութիւնն է

ԱՇՈՒՐԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԱՐԺԱՆԱՒՐՈ ԺԱՌԱԳՈՐԴՆԵՐԸ

ԱՆԳԻՆՔԸՆԹԵԱՆ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Ճանապարհն է այս:

Ամիսներ «ARTN» հեռատեսիլի 31 կայանէն հետաքրքրութեամբ հետեւեցանք երեւանի «Շանթ» հեռուստատեսութեան կազմակերպած «Ժողովրդական Երգ» մրցումներու ներկայացումները: Մոտ 300 երկան երիտասարդներ տարբեր շրջաններէ մասնակցած են մրցումներու: Դատական կազմի արուեստագիտներ՝ Ազատ Գասպարեան, Գէորգ Տապաղեան, Արսէն Գրիգորեան եւ Լէյլա Սարիբէկեան բժամնուրուկն ունկնդերէ վերջ մնացին 14 խոսանալից երգողները: Եւ ժողովուրդի քուէարկութեամբ նաեւ, միայն 3 համակրելի տղաք գրաւեցին առաջին կիրքերը: Նարեկ Պողոսեան, Արմէն Դաւթեան եւ Սեւակ Ամրայեան: Արդարօրէն արժանի էին այդ պատուոյ տիտղոսին. ես ալ իրենց տուած էի:

Շատ գեղեցիկ ձայներ ունէին եւ կ'երգէին ոճին հարազատ, հայկական ձայնով եւ զգացումով: Նոյն կայանէն իմացանք որ շուտով մեզի կ'այցելին: Անհամբել էին: Եւ եկան, ժողովրդական արուեստի սիրահարներ խուռներամ փութացին, երկու գիշերներն ալ Pasadena Civic Center

Տար.թ էջ 18

Blue Cross of California takes the worry out of health care.

Our goal is to make staying healthy easier with a variety of affordable plans to fit your needs. For over 65 years, Blue Cross has been a leader in California offering quality health care coverage with over 41,000 doctors and 400 hospitals in our network. We offer:

- Prescription Drug Coverage
- Individual and Family Plans
- Plans for Small Businesses
- Dental Coverage
- Medicare Supplement Plans
- Life Insurance
by BC Life & Health Insurance Company
- HSA-Compatible Plans
by BC Life & Health Insurance Company
- Integrated Workers' Compensation
by Employers Compensation Insurance Company

Call now and let me help take the worry out of your health care!

HARUT DER-TAVITIAN

Authorized Independent Agent

1807 W GLENDALE BLVD. #202

GLENDALE, CA 91201

(818) 502-3233

HARUT@EXCELYE.COM

WWW.EXCELYE.COM

CA Insurance

License #OB28270

The Power of Blue™

Blue Cross of California (BCC) and BC Life & Health Insurance Company (BCL&H) are independent licensees of the Blue Cross Association (BCA). The Power of Blue and the Blue Cross name and symbol are registered service marks of the BCA. ©2005 BCC. CAN119

ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ

ԹՈՐՈԽԱԾՈՎ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ՝ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԿԱՆԱՆՑ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐՈՒԱՆ

ՄԵԴԱ ԳԱՆՏԱՀԱՄԵԱՆ

Կիրակի, 4 Մայիս 2008, երեկոյան ժամը 7-ին, Թողոնթոյի Ս. Երրորդութիւն Հայց. Առաք. Եկեղեցոյ «Մակարոս Արթինեան» պրահին մէջ տեղի ունեցաւ գեղարուեստական երեկոյ, կազմակերպութեամբ Թորոնթոյի Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան, ուր ներկայ էին աւելի քան 150 ընտրանի մշակութասիրներ:

Օրուան հանդիսավարուհի ընկ. հի Մարիֆան Տօնիկեան բարի գալատեան ջերո խօսքերով ողջունեց ներկաները, Գանատայի քաղաքացիութեան զատաւոր Տիար Սարդիս Աստուրեանը եւ իր տիկինը, օրուան ձեռնարկի նախագահ՝ ընկ. Ժիրայր Ազածեանը, որ յատկապէս ժամանած էր նիւ Եղոքէն:

Հանդիսավարուհին հակիրճ գիծերով մէջ ներկայացուց երեկոյի գեղարուեստական բանին մաս կազմող երկու քոյլերը՝ երգչուհի Անահիտ Ներսիսեանը եւ կատակերգակ վարսի Ներսիսեանը, հրաւիրուած Լու Անձելքին:

Անահիտ Ներսիսեան մասնակցած է միջազգային մրցոյթներու եւ նուաճած տիտղոսներ: Մենահամերգներով հանդէս եկած է Ամերիկայի մէջ, օփերային ներկայացումներու մէջ ստանձնած է գլխաւոր դերեր: Եղած է պետական ակադեմական քափելլայի մեներգչուհին: Սան Փեթերսպուրկի մէջ, աշխարհահռչակ երգչուհի էլենա Օպլրազգովայի հետ երգած է Վերտիի «Ռեքլիեմ»-ը: Յատագրի առաջին մասով, Անահիտ մեկնաբանեց Հ. Պէրպէրեանի, Ա. Բաբաջանեանի, Դոլուխանեանի, Կոտոյեանի, Ն. Ռուսինեանի, Արագեանի յօրինումներէն երգեր: Կատարեալ երգչուհի մը՝ հարուստ ներաշխարհով, ձայնի մաքրութեամբ, հնչերանգի լրջութեամբ եւ երաժշտական ֆրազի ամբողջական

մասուցմամբ: Ան իր բարձր արուեստով գերեց ներկաները:

Կարճ դադարէ մը ետք սկսաւ յայտագրի երկրորդ մասը:

Բնութեան օժտած պրամտութիւնն ու անկաշանդուածութիւնը միշտ ուղեկցած են Վարսիսին: Արդէն 15 տարիէ ի վեր Լու Անձելքսի մէջ ան իր ծիծաղաշարժ «Հօ»-երով հիացուցած է հայ հանդիսատեսը: Իր կատակներուն եւ իսաղերուն հեղինակն ու բեմադրիչը նոյնինքն Վարսին եւ իր քոյրը՝ Անահիտ Ներսիսեանն է:

Այդ երեկոյ վարսին իր այնքան բնական եւ արտայացիչ խաղարկութեամբ, մարմնի ու շարժուձեւի ճկունութեամբ հանդիսատեսին ամբողջապէս ըմբռնելու եւ ըմբռշնելու կարելլութիւնը տուած իր զաւեշախին անցուդարձերուն:

Բեմին վրայ ցցուն կերպով ծիծաղելի, հաճելի, դրական հիւմուրով մը ներկայացաւ վարսին:

Հանդիսատեսները երկար ծափահարութիւններով իրենց գնահատանքը յայտնեցին արուեստագէտներուն, որոնք կրկին բեմ ելլելով գուգերդ մը երգեցին:

Ձեռնարկի աւարտին ընկ. հի Տօնիկեան իր երախտագիտութիւնը յայտնեց երկու արուեստագէտներուն, որոնք ջերմացուցին թորոնթոհայ զաղութի ազգայիններու սրաերը:

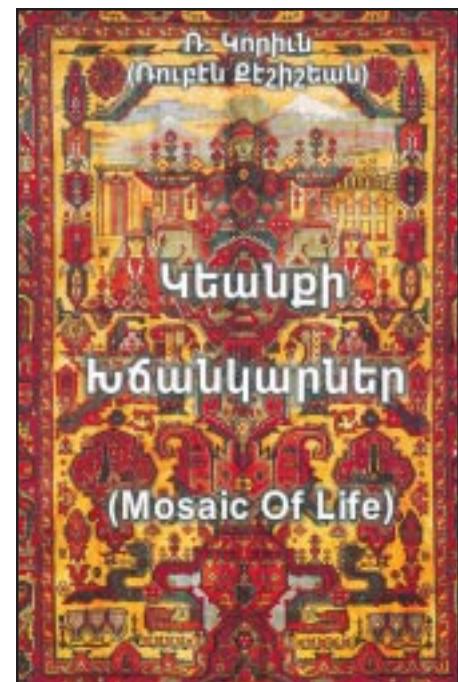
Ապա բեմ հրաւիրեց դատաւոր Տիար Սարդիս Աստուրեանը, որ փոխանցեց իր սրտի խօսքը եւ նորանոր յաջողութիւններ մաղթեց Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան:

Ձեռնարկը ներկաներուն դարձաւ սփոփանք. անոնք մեկնեցան գոհունակ սրտով, շնորհաւորելով թէ՝ ձեռնարկի կազմակերպիչները, եւ թէ Անահիտն ու վարսին՝ մաղթելով անոնց նորանոր ստեղծագործական յաջողութիւնները:

ՄԱՅՈՒԱԾ ԳԻՐՔԵՐ

«ԿԵԱՆՔԻ ԽճԱՆԿԱՐ»

Ռ. ԿՈՐԻՒՆ

Ավագող ամիս կիշնտէլլում լոյս տեսաւ իրանահայ երկարամեայ կրթական գործիչ, արձակագիր Ռուբէն Քէշիշեանի (Ռ. Կորիւն) մէկ նոր աշխատաթիւնը «Կեանքի Խճանկար» վերնագրով, 290 էջերից բաղացած: Գրքի մէջ զետեղուած են հեղինակի յուշագրութիւնները, ճամբորդական նօթերը, եւ առօրեայ կեանքին կապուղ իրադարձութիւնները: Հեղինակը իր այս գիրքը ձօնել է իր թանկագին ծնողներ՝ Սամսոն եւ Ռվասանա Քէշիշեանների անմոռանալի յիշատակին: Ուուբէն Քէշիշեանը օժտուած է բացառիկ շնորհներով: Նա կարողանում է ընթերցողին անմիջապէս գրաւել եւ նրա ուշադրութիւնը կենսորոնացնել իր ներկայացրած նիւթին, լինի դապատմուածք թէ յուշագրութիւն: Ամբողջ էջերի վրայ յատուկ շեշտաւորումով զգալի է հեղինակի անհուն սէրը իր ընտանիքի, հայրենիքի, իր զաւակների նկատմամբ: Ծնորհաւորելի է Ուուբէն Քէշիշեանի նոր գրքի ծնունդը, որի ճաշակաւոր եւ գունագեղ շա-

ՈՒԱԹԵՐԹԱՅԻՆ

«ՄԵՐ ՊԱՏԱՆԻ ԱՍԴՐԵՐ»Ը

«ՄԵՐ ՊԱՏԱՆԻ ԱՍԴՐԵՐ»Ը թւով 19 հոգի՝ 8-ից 15 տարեկան,

Ուաթըրթառունի (Մէսէչուսէթ) եւ շրջակայքի համայնքներից, իրենց բացառիկ ելոյթով, անմոռանալի մի երեկոյ հրամցրեցին ներկաներին: Օրուայ հանդիսավարներն էին նահանգային ներկայացուցիչն ու կարգի կամաց էլեանը եւ Պոսթոնի 2007-2008 Միս-փրի-թիւն-ը՝ Քրիստինա Այանեան, որոնք իրենց հմուտու հրարնկալ վերաբերմունքով մեծ շուք տուին երեկոյին:

Կիրակի, 2008 Ապրիլ 27-ին

Ուաթըրթառունի ֆլորսթ Փարիշ եկեղեցում տեղի ունեցած այս համերգի հասոյթը պիտի յատկացուի Պոսթոնի Մանկական հիւանդանոցին եւ Հայաստանի որբանոցներին: «Այս ծրագիր նպատակն է քաջալերել եւ նեցուկ կանգնել շնորհալի մեր փոքրիկներուն, բեմ հանելով նրանց, ծանօթացնելով համայնքին եւ միմիանց հետ, եւ ի մի բերել նրանց կարեւոր մի նպատակի շուրջ, օգնել աւելի կարիքաւոր երեխաներին» ասում է ԱՄարաս Արուեստի Միութեան սոյն

ծրագրի ղեկավար Լուսինէ Այանեանը:

Կատարուեցին դաշնամուրի, ջութակի եւ թաւջութակի համար գրուած եւրոպական եւ հայկական դասական ստեղծագործութիւնները: Մասնակցողներից մէկը կատարեց իր սակագնակալ կամաց ազագութեան ներկաներից ու կարգի կամաց էլեան նահանգային ներկայացուցիչն ու կարգի կամաց էլեանը եւ կարգի կամաց էլեանը նոյնին մի բեմի վրայ նոյնին մի բեմի վրայ եւ մի նպատակի համար՝ օգնել կարիքաւոր երեխաներին:

Մրագրի վերջաւորութեան եկեղեցու ունեցան Սոպրանո Նունէ Կարապետեանը Պելմոնթից եւ Սէրանէ Լարային Անսամբլը, ղեկավարութեամբ Տիգրան եւ Նարինէ Դոլուխանի, արժանանալով ներկաների յուրնկայաց բարձրագույն ծափահարութեան:

Մրագրուած է յաջորդ «ՄԵՐ ՊԱՏԱՆԻ ԱՍԴՐԵՐ»ի համերգը: Հետաքրուուղ մէր փոքրիկները յաւելեալ տեղեկութեան համար կարող են այցելել այս կամաց էլեանը և կարգի կամաց էլեանը նոյնին մի բեմի վրայ նոյնին մի բեմի վրայ եւ մի նպատակի համար՝ օգնել կարիքաւոր երեխաներին» ասում է ԱՄարաս Արուեստի Միութեան սոյն

**Հայ Ինքնուրթեան Հունձք
Armenian Identity Harvest
Վիքրորի Հանրապարփէսին Մէջ
At Victory Park**

Եկէր ու Յայգինարերիկ Զեր Ինքնուրթինք
Come and Discover Your Identity!

Food - ճաշ
Youth Activities - Երիտասարդաց
Motorsports - Մերենական նենամինի ցույց
Games - Խաղեր
Arts and Crafts - Զեռային աշխատանք
Live Music - Երածշուրթին եւ

Կիրակի, Յունի 1, 2008
Sunday, June 1, 2008
Կեսօրէ եսոք՝ ժամը 1-8
Victory Park
2575 Paloma St.
Pasadena, CA 91107
1 PM - 8 PM
For more information call:
626•399•1799

Մուսքը Ապար

Mission Wine & Spirits

Pravda

Vodka 750ml

\$19⁹⁹

Hennessy VS

Cognac 750ml

\$20⁹⁹

Smirnoff

Vodka 750ml

\$8⁹⁹Grey Goose
Vodka\$20⁹⁹Cazadores
Reposado Tequila\$19⁹⁹Skyy
Vodka\$8⁹⁹Hennessy VSOP
Cognac\$31⁹⁹Absolut
Vodka\$14⁹⁹Johnnie Walker Blue
Scotch Whisky\$124⁹⁹Patron Silver
Tequila\$33⁹⁹Al Mimas
Arak\$11⁹⁹Hennessy XO
Cognac\$99⁹⁹Imperia
Vodka\$17⁹⁹Don Julio Blanco
Tequila\$24⁹⁹Jose Cuervo Especial
Tequila\$10⁹⁹
750ml
\$20⁹⁹
1.75LJohnnie Walker Black
Scotch Whisky\$19⁴⁹
750ml
\$49⁹⁹
1.75LDon Julio 1942
Tequila\$84⁹⁹Cristall
Vodka 1.0L\$11⁹⁹Courvoisier XO
Cognac\$79⁹⁹1800 Reposado
Tequila\$16⁹⁹Belvedere
Vodka\$20⁹⁹Don Julio Añejo
Tequila\$32⁹⁹Russian Standard
Vodka\$10⁹⁹Johnnie Walker
Green Label
\$36⁹⁹
Gold Label
\$46⁹⁹Ketel One
Vodka\$18⁴⁹El Massaya
Arak\$20⁹⁹Courvoisier VS
Cognac\$18⁹⁹Gantous & Abou Raad
Arak\$12⁹⁹Milagro Silver
Tequila\$15⁹⁹Two Fingers
Tequila\$8⁹⁹BV Coastal
All Varietals\$6⁹⁹

1785 E. Washington Blvd., Pasadena, CA 91104

(626) 794-7026 • (626) 794-7368

Near the corner of Allen & Washington • Open Monday–Saturday 9 am - 8 pm

www.missionliquor.com

*Minimum 12 Bottle Mix & Match • This ad expires on 05/31/08 • We reserve the right to limit quantities • Sales tax excluded
 • Prices subject to change without notice • No checks or credit cards
 All items are 750ml in size unless specified.

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖՈՒԹԲՈԼԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԱՐԱՏ»Ի ՅԱԶՈՐԴԱԿԱՆ ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՅԱՂԹԱՍԱԿԸ

Ֆութպոլի Հայաստանի առաջնութեան 6-րդ տուրում առաջատարը՝ Երեւանի «Արարատ»ը հերթական յաղթանակը տարաւ՝ հիւրցնկալուելով 3:2 հաշուով առաւելութեան հասնելով կապանի «Գանձասար»ին նկատմամբ իր 6-րդ անընդմէջ յաղթանակը տօնեց եւ 18 միաւորով վատահօրէն գլխաւորում է մրցաշարային աղիւսակը:

Ախոյիան «Փիւմիկ»ը 3:0 հաշուով առաւելութեան հասաւ «Կիլիկիա»յի նկատմամբ:

«Միկա»ն 1:0 հաշուով առաւելութեամ հասաւ «Ուլիս»ի նկատմամբ:

6-րդ տուրից յետոյ մրցաշարային աղիւսակը ունի այսպիսի տեսք.

	Խաղ	Ցաղ.	Հաւ.	Պարտ.	Կոլ	Կէտ
«Արարատ»	Երեւան	6	6	0	0	15-3 18
«Միկա»	Աշտարակ	5	4	0	1	11-4 12
«Փիւմիկ»	Երեւան	5	3	1	1	6-3 10
«Շիրակ»	Գիւմրի	5	3	0	2	6-6 9
«Բանանց»	Երեւան	5	2	1	2	5-4 7
«Գանձասար»	Կապան	6	1	2	3	7-10 5
«Ուլիս»	Երեւան	6	1	0	5	3-6 3
«Կիլիկիա»	Երեւան	6	0	0	6	3-20 0

Ֆութպոլի Հայաստանի Ազգային Հաւաքականը սկսում է նախապատրաստութիւնն առաջիկաց ընկերական երկու մրցախափերին: Մայիսի 28-ին մեր ընտրանին Տիրասպոլում ուժերը կը չափի Մոլդովայի հաւաքականի հետ, իսկ Յունիսի 1-ին գերմանական Օֆենբախ քաղաքում կը մրցի Երոպայի ներկայիս ախոյեան յոյների հետ:

Ֆութպոլի Հայաստանի Ազգային Հաւաքականի գլխաւոր մարզիչ եան Պոռլմենը ուսումնաժաղական հաւաքի է հրաւիրել 22 ֆութպոլիստի, որոնցից 20-ը կը մեկնեն Մոլդովա եւ Գերմանիա՝ մասնակցելու ընկերական հանդիպումներին: Հաւաքականի կազմում գլխաւոր նորութիւնն «Արարատ»ի պրագիացի յարձակուող Մարկոսի ներկայութիւնն է: Նա արդէն 2 տարուց աւելի բնակլում ու հանդէս է գալիս Հայաստանում եւ, ըստ գործող կարգի, արդէն իրաւունք ունի կրելու մեր հաւաքականի Հայաստանի հաւաքականում զգալիօրէն կ'ուժեղացնի կազմը: Յուսանք, որ հաւաքականում էլ Մարկոսն իրեն լաւագոյն ճեւով կը դրսեւորի ու կը նպաստի մեր ընտրանու յաջող մրցելոյթներին:

ԻՆՉՊԵ՞Ս ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՄԽՐՃՈՒԵՑԱՐ

Ծարութակուածէջ 6-Էն

Պուշ կը պնդէ «տեմքրասի, ապահովութիւն, խաղաղութիւն» բառերու վրայ, բայց այս դրական զարգացումները օտար գինքերու միջոցաւ չեն կրնար ստեղծուիլ: Երկար մնալով իրաքի մէջ նոյնպէս չեն կրնար պարտադրուիլ, եւ վատահա-

բար եթէ 2-3 տարի եւս մնան զօրքերը, զոհերու թիւը պիսի աւելնայ առնուազն 1000ով եւ յաելեալ նիւթական ծախսերով: Այս բոլոր նկատումներով է որ ընթացիկ նախագահական ընտրութիւնը ճակատագրական է Ամերիկայի համար: Հարցը հետեւեալն է. Ամերիկան դեռ որքա՞ն պիտի մնայ իրաքի մէջ...

ՄԱՍԻՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖՈՒԹԲՈԼԻ ԿԱՊԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴՎԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՈՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly
Enclosed a check for (one year)

* \$50,00 for USA

* \$60,00 (second class), \$ 75,00 (Air Mail) for Canada.

* \$85,00 (second class), \$ 125,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----

Address: -----

City: ----- State:----- Zip Code:-----

Country: -----

Tel :----- Fax :-----

ԳՐԱԴՐՈՒՅԹ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

Յունիս 14
Օգոստոս 10

Սեպտեմբեր 21
Յոկտեմբեր 4
Դեկտեմբեր 31

Հայրերու Օր
Հանգանակային նաշկերոյք
«Մասիս» շաբաթաթերթի
Հայաստանի Անկախութեան Փառատօն
Հ.Ս.Ս.Ի Տարեկան Պարահանդէս
Նոր Տարուայ Խորախանանք

ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԻՆՉԵ 19 ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆԸ

Մայիսի 22-ից 27-ը Հայաստանում տեղի կ'ունենայ ֆութպոլի Եւրոպայի մինչեւ 19 տարեկանների առաջնութեան էլիտ-առաջնութեան մրցաշարը, որտեղ Հայաստանի մրցակիցները կը լինեն Սպանիայի, թուրքիայի ու Ուկրաինայի հաւաքականները:

Հայաստանի հաւաքականի մրցա-

կիցները արդէն Երեւանում են Արովեանի «Միկա» մարզադաշտում խաղաղաշտ դուրս կը գան Սպանիայի մեր թուրքիայի հաւաքականներին:

Մրցաշարի մեկնարկային հանդիպումը տեղի կ'ունենայ Մայիսի 22-ին, 14:00-ին, Արովեանի քաղաքային մարզադաշտում, որտեղ կը հանդիպեն Հայաստանի եւ թուրքիայի հաւաքականները: 17:00-ին, Երեւանի «Միկա» մարզադաշտում խաղաղաշտ դուրս կը գան Սպանիայի մարզադաշտում է Յունիսի 2-ին:

Հայաստանի հաւաքականը Մայիսի 24-ին կը իսպաց Ուկրանիայի խորացութեան եզրափակիչ փուլում խաղալու համարաւորութիւնը կը ստանայ միայն մրցաշարի յաղթողը: Եզրափակիչն անկացուելու է Յուլիսին Զեխիայում:

ԱՇՈՒՂԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ ԺԱՌԱԳՈՐԴՆԵՐԸ

Ծարութակուածէջ 14-Էն

Մարտ 30-ին, եւ Ապրիլ 8-ին Ալեքս Թատրոն: Համերգներուն տոմաները օրեր առաջ սպառած էին: Պատիւ մեր համայնքին, աղողութիւնը շամեցուցիչ էր:

Համերգներու կազմակերպուած էին Երեւանի «Շանթ» հետուատեանութեան եւ 31 հետուատակայանի մնօրին Ռոպէրթ Օղլաղջեանի կողմէ:

Երգը հայ ժողովուրդի երաժշտական մշակութիւն հասպոն ճիւղն է: Ան կը փայտայէ ամենէն նախնական եւ անուս մարդուն իսկ զգացումները, մանելով հոգիներէն ներս: Հայ ժողովրդական-աշուղական արուեստը, ինչպէս միշտ, այսօր ալ կը վայելէ ժողովուրդին սէրը:

Յիշաստակի համերգներ էին: Մեքենայական եւ տիեզերական մեր ժամանակներուն երբ կեանքի բոլոր միջոցները առարկաներու եւ երեսութիւններու առաջնական մակարդակ է երգի է, հարուստ տեմբրով եւ մեկնաբանութեամբ: Մակեր խլեց, հոյակապ էր Սայաթ-Նովան եւ «Խանդուս կին» գուգերգը: Համուշութիւնն է ժամուգի քամանական աշուղական արուեստը, ինչպէս միշտ, այսօր ալ կը վայելէ ժողովուրդին սէրը:

Յիշաստակի համերգներ էին:

Մեքենայական եւ տիեզերական մեր ժամանակներուն երբ կեանքի բոլոր միջոցները առաջնական մակարդակ է երգի է, հարուստ տեմբրով եւ մեկնաբանութեամբ: Երգի նոյնքուն շոյող էր «Քանքանաւոր ընկեր» երգը սրտիդ համու ձան եւ մեկնաբանութիւնն էր: Ալժէն Դաւիթի թեանի ժամանակութիւնն էր: Ալժէն Դաւիթի թեանի ժամանակութիւնն էր կոմիտասի «Այ Այլուզ» գուգերգը, Հաւասիի «Եղնիկ» Պէտք»: Նարեկ Պողոս առաջնական գուգերգը մեկնաբանութեամբ էր աղաջուղական արուեստը, ինչպէս միշտ, այսօր ալ կը վայելէ ժողովուրդին սէրը:

Յիշաստակի համերգներ էին:

Մեքենայական եւ տիեզերական մեր ժամանակներուն երբ կեանքի բոլոր միջոցները առաջնական մակարդակ է երգի է, հարուստ տեմբրով եւ մակեր գրկեց էր, ճաշակով երգեց, նոյնքուն շոյող էր «Քանքանաւոր ընկեր» երգը սրտիդ համու ձան եւ մեկնաբանութիւնն էր: Ալժէն Դաւիթի թեանի ժամանակութիւնն էր: Ալժէն Դաւիթի թեանի ժամանակութիւնն էր կոմիտասի «Վերադարձիր» երգը:

Յիշաստակի համերգներ էին:

Մեքենայական եւ տիեզերական մեր ժամանակներուն երբ կեանքի բոլոր միջոցները առաջնական մակարդակ է երգի է, հարուստ տեմբրով եւ մակեր գրկեց էր, ճաշակով երգեց, նոյնքուն շոյող էր «Հոլ արա Եղը», կարծես երգեցն էր, կատարեալ երաժշտական եւ մերդաշտական էին բոլոր մակավարը: Ալժէն Դաւիթի թեանի ժամանակութիւնն էր: Ալժէն Դաւիթ

AGBU

LARK MUSICAL SOCIETY

A New Production by

**AGBU ARDAVAZT THEATER COMPANY
AND
LARK MUSICAL SOCIETY**

Dikran Tchouhadjian
ZEMIRÉ

Opera Semiseria in Four Acts

Stage Director:
KRIKOR SATAMIAN

Music Director:
VATSCHE BARSOUMIAN

A large cast of singers, actors, chorus,
orchestra and supernumeraries.

Friday
May 30, 2008, 8:00 pm
Saturday
May 31, 2008, 8:00 pm
Sunday
June 1, 2008, 3:30 pm

Pasadena Civic Auditorium
300 East Green Street
Pasadena, CA

Zemiré

Չ Ե Ւ Բ Ր Ե

